

VERBÁLIS AGRESSZIÓ A FACEBOOKON

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	3
2	Szakirodalmi áttekintés.....	4
	2.1 <i>Az agresszió: definíciók, agresszió elméletek, az agresszió megnyilvánulási formái</i>	4
	2.2 <i>Verbális agresszió</i>	6
	2.3 <i>Verbális agresszió a Facebookon</i>	11
3	Kutatás	16
	3.1 <i>Hipotézisek</i>	16
	3.2 <i>Kérdőíves felmérés</i>	17
	3.3 <i>Szövegelemzés</i>	35
4	Összegzés.....	40
5	Kiegészítő oldalak.....	43
	5.1 <i>Irodalomjegyzék</i>	43
	5.2 <i>Mellékletek</i>	46
	5.2.1 <i>Kérdőív</i>	46
	5.2.2 <i>A kérdőívre érkezett válaszok összesítése</i>	54

1 Bevezetés

Az amerikai alapítású Facebook az egyik legnépszerűbb közösségi oldal napjainkban, szerte a világon. 2004-ben az akkor 20 éves *Mark Zuckerberg* hozta létre. 5 évvel az alapítást követően az aktív havi felhasználók száma szerinti rangsorolásban megelőzte az addig listavezető Myspace-t. Jelenleg 207 országban, 37 nyelven érhető el. A magyar változat 2008-ban indult el és rövid időn belül kiszorította a piacról az addig népszerű magyar fejlesztésű közösségi oldalt, az iWiW-et, ami 2014-ben végleg be is zárt (*Wikipedia*, 2014). A Social Daily adatbázisa szerint 2014 októberében az aktív magyar felhasználók száma 4,4 millió fő volt, ami a magyar népesség csaknem felét jelenti (*Social Daily*, 2014).

A közösségi oldal használata ingyenes és meghívás nélkül, egy egyszerű regisztrációval lehet hozzá csatlakozni. A felhasználók személyes profilt hozhatnak létre, felhasználói névvel, profilfotóval, borítóképpel, iskolai tanulmányok, munkahely, érdeklődési körök tetszőleges megjelölésével, továbbá ismerősökhöz, csoportokhoz, rajongói oldalakhoz csatlakozhatnak. „Posztolhatnak” az üzenőfalon fotókat, státuszt, videókat, zenéket, híreket és egyéb tartalmakat nyilvánosan, vagy akár egy szűkebb csoporton belül, illetve privát üzeneteket is válthatnak az ismerősökkel. Az adatmegjelenítés az egyéni beállítások függvénye. Az óvatosabb felhasználók a személyes információk, adatok, fotók láthatóságát korlátozhatják, míg sokan a beállítási lehetőségek ismeretének hiányában, vagy azok szándékos mellőzésével teljesen nyilvános profilt alakítanak ki maguknak.

A megjelenített tartalmakat a felhasználók az egyéni beállításoknak megfelelően „lájkolhatják”, azaz a tetszésüket kinyilváníthatják, illetve véleményezhetik, válasz tartalmakat (szöveges üzeneteket, fotókat, videókat) fűzhetnek hozzá.

A Facebook felhasználók rendkívül magas és egyelőre növekvő számát, valamint a felhasználók Facebookon eltöltött idejét tekintve a pszichológiai és társadalmi hatásai nem tekinthetők mellékesnek. Mindamellet, hogy napjaink egyik legnépszerűbb kommunikációs csatornája, alternatív hírforrás, illetve szórakozási lehetőség, az eddigi vizsgálatok szerint függőséget okozhat, komoly önértékelési problémák forrása lehet, valamint erőteljes kapcsolat- és közösség romboló hatásai is érvényesülhetnek. A hagyományos média csatornákhöz hasonlóan a Facebook is színtere lehet különböző ártalmas, agresszív tartalmak

megjelenítésének, sőt, a „cyberbullyingnek”, azaz az internetes zaklatásnak, agresszív támadásoknak is. Ezek súlyosságát a „hagyományos” zaklatással és iskolai zaklatással szemben az azonnali nagyfokú nyilvánosság tovább fokozza; az agresszív és megszégyenítő tartalmak víruszerű gyorsasággal terjednek az interneten, ráadásul nehéz ellenük védekezni. A következmények olyannyira súlyosak lehetnek, hogy nem egyszer az áldozat elkeseredésében önkéntes véget az életének - ez különösen igaz a fiatalabb korosztályra vonatkozóan. Egy 2013-as brit felmérés szerint 10-ből 7 fiatal válik a kiberzaklatás áldozatává. Az áldozatok 37 százaléka nagyon gyakori zaklatást tapasztal, 20 százalékuk napi szinten szenved el a kiberzaklatás valamely súlyos formáját. A Facebook a kiberzaklatás egyik legfőbb színtere (*Ditch the Label*, 2014). Ha tisztában lennénk a Facebookon és egyéb közösségi oldalakon megnyilvánuló agresszív magatartásformákkal és komolyabban vennénk azokat, talán tudatosabb felhasználókká válnánk, így könnyebben védekezhetnénk az effajta támadások ellen, és hatékonyabban támogathatnánk a fiatalabb korosztályt is a cyberbullying megelőzésében, illetve az ellene való védekezésben.

A dolgozattal és a hozzá kapcsolódó mikro kutatásommal szeretném alátámasztani a téma sürgető aktualitását. A dolgozat első részében a témához kapcsolódó fogalmakat, jelenségeket, illetve a korábbi kutatási eredményeket rendszerezem és tisztázom a szakirodalom alapján, az agresszió általános jelenségétől és értelmezésétől haladva a verbális agresszió Facebookon megnyilvánuló konkrét formái felé. Ezt követően az induktív, empirikus kutatási stratégiát alkalmazva kérdőíves felmérés, illetve szövegelemzés segítségével vizsgálom a jelenséget, azaz az agresszív nyelvi tartalmak és megnyilvánulások jelenlétét a Facebookon, illetve a felhasználók ezekhez való viszonyulását. Végül a kutatás eredményeit összegzem és felvázolom a véleményem szerinti további kutatási lehetőségeket.

2 Szakirodalmi áttekintés

2.1 Az agresszió: definíciók, agresszió elméletek, az agresszió megnyilvánulási formái

A téma vizsgálatához első körben az agresszió fogalmának, megjelenési formáinak meghatározása szükséges. Ez korántsem könnyű feladat, ugyanis az agresszió nem egy

tipikus, jól körülírható viselkedésforma, sokkal inkább egy gyűjtőkategória, amely számtalan különféle megnyilvánulási módot foglal magába - így beazonosítani és kategorizálni is nehéz. Definálásában ráadásul számos különböző tudomány érintett - többek közt az etológia, pszichológia, szociálpszichológia, szociológia, lingvisztika, szociolingvisztika -, melyek mind különböző irányból közelítik meg a jelenséget.

Az *agresszió* kifejezés latin eredetű nemzetközi szócsaládból származik, melynek alapja az *agressio*, korábban *aggressio* főnév - jelentése támadás, erőszak, katonai lerohanás -, illetve az *aggre*di ige - odamegy, nekimegy, megtámad. Pszichológiai értelemben elsőként A.A. Brill jegyezte le, Freud fordításaiban, mint „ellenséges vagy destruktív viselkedést” („hostile or destructive behavior”). (Etymonline, 2001-2014)

Dr. Ranschburg Jenő megfogalmazásában „agressziónak nevezünk minden olyan szándékos cselekvést, amelynek indítéka, hogy – nyílt vagy szimbolikus formában – valakinek vagy valaminek kárt, sérelmet vagy fájdalmat okozzon.” (Ranschburg, 1983. 90.o.)

Az agresszió eredetére vonatkozóan többféle elmélet létezik.

Az egyik ilyen megközelítés szerint az agresszió olyan viselkedésforma, amelyet a veleszületett ösztönök és hajtóerők, azaz *drive*-ok irányítanak. Ide sorolhatjuk Freud pszichoanalitikus, vagy Konrad Lorenz etológiai elméletét.

A *szociális tanulási elmélet* szerint a legtöbb viselkedésformához hasonlóan az agresszív viselkedést is tanulás - instrumentális kondicionálás és / vagy modellkövetés útján sajátítjuk el. Az agresszív válaszok gyakorisága pozitív megerősítés esetén növekszik.

Az agresszív viselkedés a konformitás egyik megnyilvánulásaként is értelmezhető.

A *frusztráció-agresszió* hipotézis szerint az agresszív viselkedést kiváltó ok nem a veleszületett tényező, hanem a frusztráció által kiváltott drive. A frusztráció nem közvetlenül váltja ki az agressziót, hanem érzelmi feszültséget, arousal állapotot generál a személyben, az agresszív viselkedés azonban csak az agresszív jelentésű kulcsingerek megjelenésekor fog kiváltódni.

A *katarziszra* fókuszáló empirikus kutatások azt mutatják, hogy az agresszió kifejezése, illetve látványa többnyire nemhogy csökkentené, hanem kifejezetten fokozza, tovább serkenti az agresszív viselkedést, más szóval *az erőszak erőszakot szül*. Éppen ebből a tényből ered többek közt a médiában - így a közösségi oldalakon is - megnyilvánuló agresszió problematikája.

Az agresszió számos különböző szempontból kategorizálható. Megkülönböztethetünk egyrészt eszközjellegű (instrumentális), illetve cél-, vagy indulati agressziót, pro- és antiszociális agressziót. Az agresszív megnyilvánulások feloszthatók aszerint is, hogy támadó,

vagy védekező típusúak. Míg az önvédelmi agressziót a törvény védi, a támadó agresszió egyes formáit szigorúan bünteti. Az agresszió további lehetséges típusai között szerepel többek közt a biológiai illetve társadalmi, a territoriális, a rangsorral kapcsolatos, az explorációs, a ritualizált agresszió, valamint az agresszió sajátos formája, az önpusztítás és annak szélsőséges megnyilvánulása, az öngyilkosság. Az agresszió megnyilvánulhat fizikai, vagy verbális úton. Lehetnek nyílt és rejtett, közvetlen vagy közvetett, aktív és passzív manifesztálási formái.

Az internet virtuális világában fizikai agresszióval közvetlenül nem, csak közvetve találkozhatunk. A közösségi oldalakon az agresszió fő megnyilvánulási formája tehát a verbális, azaz nyelvi, szavak általi agresszió.

2.2 Verbális agresszió

A továbbiakban a *verbális agressziót* vizsgálom. Kiindulópontként *Domonkosi Ágnes* összegző definícióját szeretném használni, majd részletesebben is elemzem a jelenséget: „a nyelvi agresszió olyan nyelvi vagy a nyelvhasználathoz kapcsolódó viselkedésformaként határozható meg, amelynek során a beszélő direkt vagy indirekt módon megsérti a beszédpartner vagy egy másik személy énképét, öndefinícióját, identitását” (*Domonkosi, 2008. 57.o.*).

A verbális agresszió vizsgálata különösen fontos *Buda Béla* megközelítéséből, miszerint az a jelenség, amit a hétköznapi nyelvhasználatban agressziónak nevezünk, tulajdonképpen verbális agressziót jelent, hiszen az agresszió gyakorlata szempontjából az emberi agresszió legtöbbször nem a test és az élet ellen irányul, hanem a másik ember énképe, ön-definíciója, identitása ellen (*Buda, 1986. 191–192.o.*).

A nyelvi eszközök tárháza jóformán végtelen, az agresszió kifejezhető többek közt hanghordozással, hangnemmel, hangsúllyal, konkrét szavakkal, vagy éppen szavak mellőzésével. *Batár Levente* a nyelvi agresszióról szóló alkalmazott nyelvészeti doktori disszertációjában (2009) megpróbálja összegezni, hogy mi minden tartozik az agresszív nyelvi tartalomhoz, hozzátéve, hogy tudatában van annak, hogy a lista nem teljes:

- szexista nyelvhasználat,
- rasszista nyelvhasználat,

- rasszista, faji hovatartozásra utaló megszólítás,
- átkozódás,
- letolás,
- lenézés,
- bántás,
- fenyegetés,
- sértegetés,
- lekicsinylés, semmibe vétel,
- kioktatás,
- szidalmazás,
- kritizálás,
- megfélemlítés,
- becsmélés,
- önteltség,
- cáfolás,
- megalázás,
- panasz,
- hamis vagy negatív hír terjesztése,
- elégedetlenkedés,
- negatív minősítések / értékelések,
- megvetés,
- szemrehányás,
- vádaskodás,
- jó tulajdonságok és készségek kétségbevonása, rossz tulajdonság említése,
- istenkáromlás,
- káromkodás, trágár nyelvhasználat,
- diszfemisztikus nyelvhasználat,
- tabutémák, tabuszavak,
- gúnyolás, gúnynév használata,
- nyelvi hiba,
- negatív konnotációjú szavak használata,
- kibeszélés,
- megbélyegzés

(Batár, 2009. 75.o.)

Batár a nyelvi agresszióval kapcsolatban megállapítja, hogy „az agresszív beszéd mint jelenség egyértelműen nem csupán nyelvi kérdés, hanem egy emberi, társadalmi jelenség nyelvi vetülete, így az agresszió túl a verbális agresszió vizsgálata a nyelvészetén kívül több tudományághoz (pszichológia, szociológia, szociálpszichológia) is kötődik.” (*Batár*, 2009. 2.o.)

Marshall Rosenberg (2001) amerikai pszichiáter-pszichológus nevéhez fűződik az *erőszakmentes kommunikáció* (EMK) módszere. Elmélete szerint az erőszakos, vagy *életidegen* kommunikációs formák a következők:

1. Morális ítékezés
2. Összehasonlítás
3. A felelősség tagadása, áthárítása
4. Vágyaink követelés formában való megfogalmazása

Patricia Evans Szavakkal verve című könyvében a szóbelileg erőszakos párkapcsolatokkal foglalkozik. Az ilyen kapcsolatok dinamikáját, a bántalmazó és az áldozat egymástól eltérő világszemléletét, a bántalmazás tüneteit, hatásait és a segítségnyújtás lehetőségeit vizsgálja. Evans a következőképp definiálja a verbális agressziót: „A szóbeli erőszak nem más, mint a másik feletti uralkodás és hatalomgyakorlás eszköze. Az ilyen erőszak lehet nyílt vagy rejtett, lehet folyamatos, kontrolláló vagy “megőrjítés” jellegű. A szóbeli erőszak hatásai minőségi természetűek, vagyis nem láthatók úgy, ahogy a fizikai erőszak hatásai. A sérülésnek nincsenek testi jelei: nincsenek zúzódások, monoklik vagy eltört csontok. A sérülés mértéke az áldozat által megélt szenvedés intenzitásától függ. Az erőszak fokát az áldozat tapasztalatának minősége jelzi.” (*Evans*, 2004. 15-16.o.)

Rosemary Stones Szállj le rólam! Ne hagyd, hogy gyötörjenek (1994) című műve egy kis kézikönyv iskolás gyerekeknek, melyben a szerző tanácsokat, útmutatást ad a különféle gyötrések, kínzások, verbálisan, illetve fizikailag megnyilvánuló agresszivitás kezelésére, a gyerekek számára értelmezhető nyelvezeten, példákkal illusztrálva. A mások gyöttrését három kategóriára osztja, ezek a fizikai bántalmazás, a szóbeli bántalmazás, illetve az öngyötres. A szóbeli bántalmazást így határozza meg: „Szóbeli bántalmazásról akkor beszélünk, amikor az erőszakosabb fél azzal kínozza a másikat, hogy csúfolja, a bolondját járatta vele, esetleg megfenyegeti...A csúfolódás, sértegetés rendkívüli fájdalmat okozhat, ezért csöppet sem ártana, ha a felnőttek is komolyan vennék. Egy lány, akit testileg és szóban is sokat bántottak, ezt mondta: »A testi sértés sokkal gyorsabban gyógyul, mint a gúnyolódás ejtette seb.«” (*Stones*, 1994. 9.o.)

Mindkét definícióból láthatjuk, hogy bár a fizikai agresszió könnyebben meghatározható és regisztrálható, mint az érzelmekre, érzésekre ható verbális agresszió, súlyosságát tekintve a szóbeli bántalmazás a fizikai erőszakkal egyenértékű lehet, vagy akár túl is lépheti azt. *Ranschburg Jenő A meghitt erőszak* című könyvében is hasonlóképpen nyilatkozik: „A fizikai bántalmazás könnyebben meghatározható, egyértelműbben regisztrálható, mint a szándékosan okozott lelki gyötrellem” majd hozzáteszi: „a lelki kínzás súlya többnyire az áldozat érzékenységtől, a család múltjának közös eseményeitől, történéseitől, másrészt az adott kontextustól függ, és így nehezen definiálható. Gyakran előfordul, hogy maga az áldozat is úgy érzi: nem tudja megfelelő elhithető erővel megfogalmazni (néha még önmagának sem), mi az, ami számára alig elviselhető lelki szenvedést okoz, ezért inkább kísérletet sem tesz rá, hogy beszéljen róla.” (*Ranschburg, 2007. 373-374. o.*)

A szóbeli erőszak sok tekintetben kultúránk szerves része. A lehengetés, legyőzés, lenyomás, überelés, cáfolás, manipulálás, kritizálás, kötekedés és megfélemlítés sokak számára a tisztességes játszma tartozéka. (*Evans, 2004. 19. o.*)

A szóbeli bántalmazást tehát egyrészt nehéz felismerni, másrészt pedig az agresszióként való értelmezés és tapasztalás minősége nagyban függ az adott személyiségtől, a szavak egyéni értelmezésétől, a kontextustól, a kommunikáló felek kapcsolatától, a kultúrától, tehát számos tényezőtől.

A szóbeli bántalmazást vizsgáló kutatók mindegyike egyetért azonban azzal, hogy a verbális abúzus rendszerint az idő előrehaladtával felerősödik, intenzitását, gyakoriságát és megnyilvánulási formáit tekintve egyaránt. Sokszor kíséri, illetve szinte minden esetben megelőzi a fizikai agresszió megnyilvánulásait.

Ranschburg (2007) a pszichológiai erőszak következő csoportjait vizsgálja:

- Sértegetés és elutasítás
- Fenyegetés és vádaskodás
- Lekezelés és mellőzés
- Birtokló és büntető viselkedés,
- Érzelmi zsarolás
- Közvetett erőszak (kibeszélés, megbélyegzés, összeugrasztás stb.)

A közvetett, indirekt erőszak az erőszaknak olyan formája, amelyben a bántalmazó kerülő úton éri el az áldozatát, kitér a nyílt összeütközések elől, célja eléréséhez más eszközöket, vagy személyeket használ fel, azaz manipulál.

Evans a verbális abúzus - szóbeli bántalmazás - kifejezést használja, és ezt a következő megnyilvánulási formákra osztja:

1. Titkolózás
2. Ellenkezés
3. Leszólás
4. Viccnek álcázott szóbeli erőszak
5. A beszélgetés akadályozása és a mellébeszélés
6. Vádaskodás és hibáztatás
7. Ítélezés és kritizálás
8. Bagatellizálás
9. Aláásás
10. Fenyegetés
11. Becsmérlés
12. Elfelejtés
13. Parancsolgatás
14. Tagadás
15. Bántalmazó dühkitörés (*Evans*, 2004. 92-93. o.)

Evans beszél még a „dühfüggőről”, a rendszeres szóbeli bántalmazóról, aki a folyamatos belső feszültségét rendszeresen a partnere ellen irányuló kiszámíthatatlan dühkitörések formájában engedi szabadjárá. Feszültsége ezután a következő dühkitörésig gyűlik megint, egyfajta ciklikus viselkedési mintaként.

A dühciklus kétszeresen is előnyös a bántalmazó számára, írja *Evans*, mivel elsődleges jutalomként megkönnyebbülést és euforikus feldobottságot tapasztal, másodlagos jutalomként pedig újra megerősíti uralmi helyzetét az áldozat fölött.

Fontos kapcsolódó fogalom az agresszió áthelyezés, illetve a bűnbakkeresés, amikor az agresszivitást az adott személy, vagy csoport nem a frusztrációt kiváltó személy vagy csoport ellen irányítja, a célpontot helyettesíti.

Evans azt írja erről, hogy „a szóbeli bántalmazó dühe fékezhetetlen, irracionális düh. Bár semmi köze az áldozathoz, mégis mély hatással van rá. Az áldozat, akivel kiabálnak,

ordítanak, vagy morognak, fájdalmat és zavarodottságot érez. A támadások kibillentik az egyensúlyából, megtörik belső harmóniáját, a lelkébe tipornak.” (Evans, 2004. 118. o.)

Ilyen esetekben az áldozat nehéz helyzetbe kerül, ugyanis ha megpróbálná figyelmen kívül hagyni a bántalmazó dühkitöréseit, a támadó a katarzis hiányában valószínűleg még inkább fokozná az erőszak intenzitását. Az áldozat önuralma nem elég, hiszen a bántalmazó továbbra sem lesz önmaga ura. Találó Evans megfogalmazása, miszerint „a szóbeli erőszak nem «konfliktus», hanem egy határ megsértése” (Evans, 2004. 153. o.).

2.3 Verbális agresszió a Facebookon

A verbális agresszió speciális megjelenési területe a digitális világ, ahol a kommunikációs folyamatba beékelődik egy technikai eszköz, egy köztes csatorna. Számos szakirodalom foglalkozott már a hagyományos média, elsősorban a televízió által közvetített erőszakkal. A számítógépek világában, az internet virtuális terében azonban egész más szerepben és formában nyilvánulhat meg az agresszió.

Az internetes kommunikáció egyrészt elkülöníthető szóbeli és írásbeli kommunikációs formákra, másrészt viszont mindkettő egészen új formát ölt és eddig nem tapasztalt módon ötvöződik (posztolás, kommentelés, írásos vagy szóbeli chattelés, videotelefonálás, video konferencia, stb.).

Az „írásbeli szóbeliség”, vagy „virtuális írásbeliség” az információközlés olyan sajátos formája, amely egyaránt rendelkezik a szóbeli és az írásos kommunikáció tulajdonságaival. Többnyire ezzel az írásbeli szóbeliséggel, avagy másodlagos írásbeliséggel találkozhatunk a „chattelés” azaz csevegés, valamint a posztolás és kommentelés során is. Ilyenkor az írott szöveg sajátos tulajdonságai megmaradnak ugyan - állandóság, visszakereshetőség, illetve az, hogy a törléshez akaratlagos cselekvés alkalmazása szükséges - stílusában viszont az élőbeszéd jegyei, a közvetlenség, spontaneitás, jelen idejűség, a kommunikáló felek azonos időbelisége, intimitás, vagy éppen agresszivitás is tükröződhetnek. A hagyományos írásos szöveghez képest a virtuális írásbeliség korrigálatlan, nem előre megszerkesztett, leegyszerűsített kifejezőmód - gyakorlatilag a spontán beszéd írásos formájaként is értelmezhető. Ezt a hatást erősítik az írásos formát kiegészítő képi jelek, szimbólumok, az érzelmek és hangulatok kifejezésére használt „emotikonok”. (Czeizer, 1999)

Mindez azért lényeges számunkra, mert láthatjuk, hogy a hagyományos médiától eltérően az új, interaktív csatornákon, köztük a Facebookon is, a felhasználó már nem csak passzív szemlélője vagy hallgatója az erőszakos tartalmaknak, hanem tényleges agresszív interakciókba is bonyolódhat, agresszorként vagy áldozatként egyaránt. A Facebook interakciók megjelenési formája, azaz a virtuális írásbeliség fent említett jellemzői mellett az agresszív megnyilvánulások számára kedvező feltétel lehet még az anonimitás - fórumokon, chat szobákban, stb. -, a személyes jelenlét hiánya, a felelősségre vonhatatlanság látszata, így az is gyakran előfordulhat, hogy a fizikai valóságban megélt frusztráció okozta agressziót sokan a virtuális világba viszik át és ott próbálják katarzissra juttatni.

Ezt a tendenciát erősíti a különféle csoportokhoz való könnyű, egy kattintással történő csatlakozás - a közösségi oldalakon az ember könnyen szövetségesekre találhat, úgy érezheti, tartozik valahova, csoportot alkothat a hasonló gondolkodásúakkal anélkül, hogy a valós világban tényleges interakciókba kellene lépnie, fel kellene tárnia érzelmeit, vagy hangot kellene adnia elgondolásainak.

Így a virtuális térben való effajta elmerülés egyfajta deindividualizációs folyamatnak felel meg, az egyre elterjedtebb és kiterjedtebb internet felhasználást kísérő negatív jelenségek pedig többek közt a felelősség csökkenése, a kisebb önkontroll, a társadalmi normák fellazulása, a trágárság és gátlástalanság egyre nagyobb térnyerése, mely jellemzők elősegítik a negatív cselekményeket, ahogy ezt *Domonkos Katalin* összegzi az elektronikus zaklatásról szóló tanulmányában: „Ez utóbbiak egyik megjelenési formája az elektronikus zaklatás (cyberbullying), melynek megnyilvánulási formái között említhető a bántó, gyűlölködő tartalmak küldése, pletykák terjesztése online, valamint a megszégyenítő képek és videók megosztása az interneten ... A kutatók véleménye szerint az elektronikus zaklatás legveszélyesebb jellemzője az azonnali és szinte végtelen számú terjesztés lehetősége, így a megszégyenítő tartalom nemcsak nagyobb nyilvánosságot kap, hanem az áldozat ismétlődően és hosszú időn keresztül szembesül a megszégyenítő tartalommal.” (*Domonkos*, 2014. 59-62. o.)

Domonkos Katalin tanulmányában *Nancy Willard* (2007) kutatásait összegezve nyolc kiberkaklatási kategóriát sorol fel, melyek a következők:

1. Flaming (lángháború): Online veszekedés dühös és trágár nyelvezet használatával, illetve támadó jellegű hozzászólások küldése valakiről nyilvános fórumra.
2. Harassment (zaklatás): Bántó, igaztalan üzenetek küldése online.
3. Denigration (befeketítés): Hírnév rontására alkalmas pletykák vagy szóbeszéd küldése, terjesztése valakiről.

4. Exclusion (kiközösítés): Az online közösség egy tagjának a csoportból való kirekesztése.
5. Impersonation (személyiséglopás): Az elkövető egy másik, létező személy online profiljában jelenik meg, és hírnevének rontására alkalmas üzeneteket küldözget a nevében.
6. Outing (kibeszélés): Titkok, pletykák vagy egyéb személyes információk engedély nélküli megosztása másokkal.
7. Trickery (trükközés, becsapás): Személyes adatok csalással, megtévesztéssel történő megszerzése valakitől, majd ennek az információnak, adatnak a megosztása a közösséggel.
8. Sexting: Az elkövető szexuálisan provokatív és saját maga által készített meztelen vagy félig meztelen képeket vagy nyíltan szexuális tartalmú szöveget küld el online valakinek. A legnagyobb figyelmet a meztelen képek küldése kapja, mert az ilyen felvételek további, széles körű terjesztése sokkal valószínűbb, és a fiatalokat nagyobb kockázatnak teszi ki.

(Willard, 2007 / Domonkos, 2014. 60. o.)

A jelenségnek tehát újdonsága ellenére máris számos különféle megnyilvánulási módja létezik. A kutatók 2004 óta foglalkoznak a kiberzaklatás jelenségével, mióta egyes rendkívül súlyos következménnyel járó esetek a nyilvánosságra kerültek. Ezek az esetek sajnos nem ritkán az áldozatok öngyilkosságával végződtek - külön honlap is létezik, ahol ezeket a tragikus történeteket összegyűjtik mások okulására: <http://www.puresight.com/Real-Life-Stories/real-life-stories.html> .

Dr. Michael Nuccitelli amerikai pszichológus, a kiberzaklatás kutatója és szakértője a *Cyberbullying Tactics 2014* című tanulmányában még részletesebben összegzi az internetes zaklatás megnyilvánulási formáit (Nuccitelli, 2014). A szerző 38 kiberzaklatási formát jelöl meg, bár a zaklatás nem feltétlenül pontos kifejezése az angol bullying szónak, hiszen a „cyberbullying” kifejezés nem kizárólag a zaklatásra, inkább az új technológiák nyújtotta virtuális térben megjelenő agresszív viselkedés általános jelenségére utal. A 38 zaklatási taktika összegző magyar fordítása a www.gyermekbarat.kormany.hu weboldalon megtalálható, az alábbiakban a terjedelem miatt csak a kategóriák elnevezését listázom. Bár Nuccitelli tanulmánya elsősorban a gyermekeket érintő zaklatási formákat vizsgálja, a szerző a Dark Psychology című blogján a bevezetőben hozzáfűzi, hogy ezeket a taktikákat a felnőttek, felnőttek csoportjai, egymással versengő cégek, vagy akár nemzetek is alkalmazzák egymás között.

1. Kizárás (Exclusion)
2. Szitkozódás (Flaming)
3. Nyilvánosságra hozatal (Exposure)
4. E-fenyegetés (eIntimidation)
5. Kiber-zaklatás (Cyber Harassment)
6. Adathalászat (Phishing)
7. Megszemélyesítés (Impersonating)
8. Hírnévrontás (Denigration)
9. Fotómegosztás mobil eszközzel (Mobile Device Image Sharing)
10. Beleegyezés nélküli terjesztés (Non-Consensual Image and Video Dissemination)
11. Zaklatás interaktív játékokon keresztül (Interactive Gaming Harassment)
12. Feliratkoztatás pornográf és reklámlistákra (Pornography and Marketing List Insertion)
13. Kiber-vegzálás (Cyberstalking)
14. Elszomorítás (Griefing)
15. Jelszólopás és kizárás (Password Theft and Lockout)
16. Weboldalon keresztüli bántalmazás (Web Page Assassination)
17. Szavazás általi bántalmazás (Voting & Polling Booth Degradation)
18. Bántalmazó fórumok (Bash Boards)
19. Kicselezés (Hoodwinking, Trickery)
20. Vicces pofozkodás (Happy Slapping)
21. Szöveges bántalmazás (Text Wars and Text Attacks)
22. Megfertőzés kártékony programokkal (Malicious Code Dissemination)
23. Feljelentési harc (Warning Wars)
24. Nicknévrablás (Screen Name Mirroring)
25. Kiber-dráma (Cyber Drama)
26. Szex-alapú virtuális zaklatás (Sexting)
27. Álneves rejtőzködés (Pseudonym Stealth)
28. Bántalmazás üzenetküldő szolgáltatásokon keresztül (Instant Messaging Attacks)
29. Bántalmazás társas kapcsolatokon keresztül (Cyberbullying by Proxy)
30. Bántalmazás közösségi média segítségével (Social Media Cyberbullying)
31. Zaklatás kalózkodás által (Digital Piracy Inclusion)
32. Negatív hírek tükröztetése (Tragedy News Mirroring)
33. Kékharisnyás megszégyenítés (Slut Shaming)
34. Kiber-fenyegetés (Cyber Threats)

35. Trollkodás (Trolling)
36. Szexuális zsarolás (Sextortion)
37. Bántalmazás Twitter segítségével (Twitter Pooping)
38. Rövidfilmes bántalmazás (Micro-Visual Cyberbullying)

(Nuccitelli, 2014 / Gyermekbarát, 2014)

Ahogy az az elnevezésekből is sejthető, nem mindegyik kiberzaklatási technika sorolható a verbális agresszió jelenségkörébe, sőt, némelyik célterülete nem is a Facebook, hanem egyéb közösségi oldalak, online felületek. A szerző *Dark Psychology* nevű weboldalán „*Darkside of Cyberspace*” címen alapos részletességgel mutatja be ezeket a jelenségeket.

Ezen a weboldalon olvasható a szerző alábbi gondolata is: „The Information Age technocentric concept of being “connected” is actually a paradox of disconnection causing us to lose our instinctual drives for social cohesion, allegiance and selflessness. As our dependency upon Information and Communications Technology [ICT] grows, spreading throughout our collective human consciousness, the less we care for our neighbors and the more we delude ourselves into thinking that online connections are far more valuable than reality based relationships.”¹ (Nuccitelli, 2014; ford. ld. lábjegyzet).

Ebből a szemszögből nézve a Közösségi Oldalként hirdetett színterek tehát valójában Anti-Közösségi Hálózatnak is tekinthetők. Ez a megfogalmazás persze sarkított, a döntés mindig a felhasználó kezében van, hogy miként használja az internet adta lehetőségeket.

A Facebook napjaink legnépszerűbb közösségi oldala, egyeduralma egyelőre töretlen. A Social Daily 2014. októberi adatai szerint az aktív felhasználók száma havi szinten 1,35 milliárd. Szintén itt olvasható a Pew Research 2014-es kutatásának eredménye, amely során

¹ <https://darkpsychology.co/darkside-cyberspace-review/> Utolsó letöltés: 2014.10.03. “Az Információs Korszak technocentrikus koncepciója az összeköttetettségről valójában az elkülönültség paradoxona, melynek következményeképp elveszítjük ösztönös törekvéseinket a társadalmi kohézió, hűség és önzetlenség irányába. Ahogy növekszik a függőségünk az Információs és Kommunikációs Technológia felé és szétárad a kollektív emberi tudatosságunkon, egyre kevésbé törődünk a felebarátainkkal és egyre inkább azzal áztatjuk magunkat, hogy az online kapcsolatok a valóság alapú kapcsolatoknál jóval fontosabbak.” Michael Nuccitelli, Psy.D.” (2014) – a dolgozat szerzőjének fordításában

2901 amerikai interjúváltak meg a médiafogyasztási szokásaikról és kiderült, hogy a megkérdezettek 48 százaléka a Facebookról tájékozódik, így a Facebook a második legjelentősebb hírforrás a helyi tévécsatornák mögött. Ahogy azt a bevezetőben is említettem, a magyarországi felhasználók száma 2014 októberében 4 400 000 fő, ami a teljes populáció majdnem felét jelenti (*Social Daily*, 2014). Ezek a statisztikai adatok már önmagukban is alátámasztják a téma aktualitását. A Facebook egyértelműen hatással van a mindennapi életünkre, egyéni és közösségi szinten egyaránt, nem mindegy tehát, hogy milyen tartalmakkal találkozunk és milyen társas interakciók részeseivé válunk ott.

3 Kutatás

3.1 Hipotézisek

Az előző fejezet során bizonyossá válhatott, hogy a valós élethez hasonlóan az agresszió, különösen a verbális agresszió a virtuális világban is számos különböző módon jut megnyilvánulásra. A kutatás során is ezt igyekeztem szemléltetni.

Hipotéziseim a következők voltak:

1. Feltételezem, hogy a Facebook felhasználók túlnyomó része napi szinten használja a Facebookot.
2. Feltételezem, hogy a Facebook felhasználók túlnyomó része ismeri és alkalmazza is a Facebook adatvédelmi beállításait.
3. Feltételezem, hogy a Facebook felhasználók többsége rendszeresen találkozik a verbális agresszió valamely formájával a Facebookon, illetve hogy e többség nagy részét ez zavarja is.
4. Feltételezem, hogy az adatközlők között több áldozatot találhatunk, mint támadót.

Dolgozatom témájának gyakorlati vizsgálatához kétféle empirikus vizsgálati módszert alkalmaztam: kérdőíves kutatás és szövegelemzés. A kérdőívezés eredménye átfogó képet nyújt a Facebookon megjelenő verbális agresszióról, illetve a felhasználók ahhoz való viszonyulásáról, míg a saját Facebook oldalam hírfolyamának naplózása során kiemelt,

agresszív megnyilvánulásokat tartalmazó szövegrészeket konkrét példákat mutatnak a verbális agresszió egyes formáira.

3.2 Kérdőíves felmérés

A 25 kérdésből álló önkitöltős, anonim kérdőívet önállóan készítettem a Google Űrlap alkalmazás segítségével. A kérdőív a mellékletben megtalálható. A témából adódóan a kérdőív kifejezetten Facebook felhasználók számára készült, így az adatgyűjtés kizárólag online kérdőíveken történt. Az űrlap linkjét a saját Facebook idővonalamon tettem közzé, illetve megkértem néhány ismerősömet, hogy ők is osszák meg a saját Facebook oldalukon. Az érintett ismerőseim más-más ismeretségi körrel rendelkeztek, így biztosítva volt a válaszadók véletlenszerű eloszlása minden lényeges szempontból (lakóhely, nem, korosztály, érdeklődési kör stb.). A 2014. szeptember 19 és szeptember 26 közötti hét során 3 alkalommal osztottam meg a kérdőívet, ugyanazon a héten összesen 38 ismerősöm terjesztette a kérdőívet tovább, aminek eredményeképp a rövid időtartamon belül 165-en vállalkoztak a kérdőív kitöltésére. Természetesen tisztában vagyok vele, hogy a minta nem túl szignifikáns, mégis, talán kellőképp reprezentatív, hogy visszatükrözhesse a Facebookon megjelenő agresszió jelenségét, formáit. A kérdőív címe és rövid bemutató jellemzése nem tartalmazta a konkrét témamegjelölést, az elnevezése Facebook kérdőív volt. A Google rendszere a beérkező válaszokat egy Excel táblázatba gyűjtötte és az elemzés egy részét automatikusan elvégezte. A keresztelemzéseket a táblázat alapján önállóan készítettem.

Az első 3 kérdés a kitöltő nemét, életkorát, illetve a Facebook regisztrációjának idejét méri fel. A következő kérdések a felhasználó Facebook adatvédelmi beállításaira, illetve felhasználási szokásaira vonatkoznak. Végül pedig az agresszióval való találkozást vizsgáltam, több szempontból:

- agresszív nyelvi tartalmak és megnyilvánulások jelenléte, illetve a felhasználó azokhoz való viszonyulása
- verbális támadások elkövetése a Facebookon
- verbális támadások elszenvedése a Facebookon

- a támadásokra adott válaszreakciók
- ismerősöket ért konkrét támadások a Facebookon

A 165 válaszadó megoszlása életkor szerint:

13-18 év közötti: 12 fő 7%

19-25 év közötti: 27 fő 16%

26-35 év közötti: 64 fő 39%

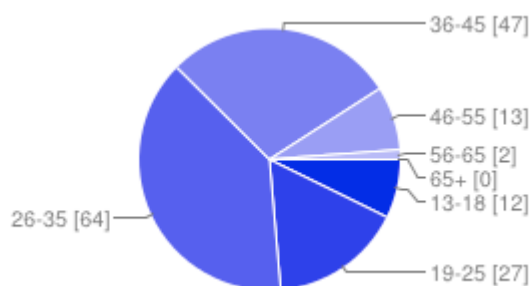
36-45 év közötti: 47 fő 28%

46-55 év közötti: 13 fő 8%

56-65 év közötti: 2 fő 1%

65 év fölötti: 0 fő 0%

1. számú ábra: Az adatközlők életkor szerinti eloszlása

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Az összes magyarországi felhasználó tekintetében a legtöbb felhasználó szintén a 26-35 év közötti korosztályból kerül ki.

A regisztráció idejét tekintve a kitöltők 28 százaléka már 2008-ban, a magyar nyelvű Facebook oldal indulásakor regisztrált, az azt követő években évről évre csökken a válaszadók regisztrációjának aránya, 2009-ben 26 százalék, 2010-ben 21, 2011-ben 16, 2012 és 2014 között összesen mindössze 8 százalék, túlnyomórészt tehát nem kezdő felhasználókról beszélünk.

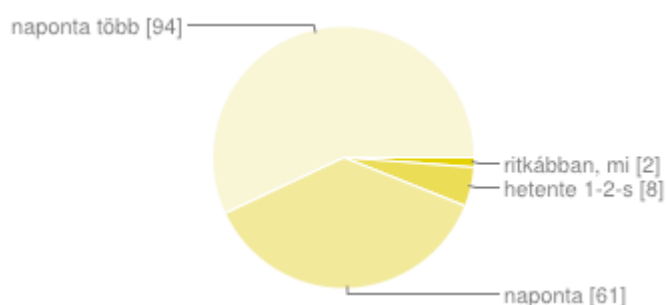
A nők nagyobb számban vállalkoztak a kérdőív kitöltésére, mint a férfiak, 72 - 28 százalék arányban. A Social Daily (a közösségi média globális statisztikai adatbázisa, 2014) adatai szerint egyébként a magyar felhasználók 52 százaléka nő, 48 százaléka férfi.

Arra a nyitott kérdésre, hogy ki mire használja a Facebookot, a legtöbben azt választották, hogy kapcsolattartásra, második helyen a hírolvasás állt, de számos ezektől eltérő válasz is érkezett, többek között:

- szórakozásra (vicces képek nézegetése, irodalom, filmek, fotók, zenék, játék)
- reklám célból
- programszervezés
- állásajánlatok
- lakóhelyi közösség kapcsolattartási felületként
- börze oldalak
- pályaaorientációs információk
- alternatív hírek, titkolt történelem megismerése, terjesztése

A válaszadók 94 százaléka napi szinten használja a Facebookot, 5 százalék hetente 1-2-szer és mindössze 1 százalék, aki ennél ritkábban. Megállapíthatjuk tehát, hogy a Facebook felhasználók számára a Facebook használata a mindennapi életük részévé vált, a napi szintű rítusaik közé tartozik. Az első hipotézis így alátámasztást nyert - a felhasználók túlnyomó része tehát napi szinten használja a Facebookot. Érdekes további vizsgálati kérdés lehetne, hogy a napi szintű felhasználók egyúttal függők is-e; feltehetően és más vizsgálatok eredményei alapján jelentős hányadu(n)k igen, de ez már túlmutat a jelen dolgozat témáján.

2. számú ábra: Az adatközlők Facebook használatának gyakorisága

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

A minta 29 százaléka többnyire számítógépen, 25 százaléka inkább mobil eszközön, 46 százaléka pedig mindkettőn egyformán használja a Facebookot. Az adatvédelmi beállítások tekintetében a különböző eszközök használata nem mutatott eltérést. Magyarországon 3 813

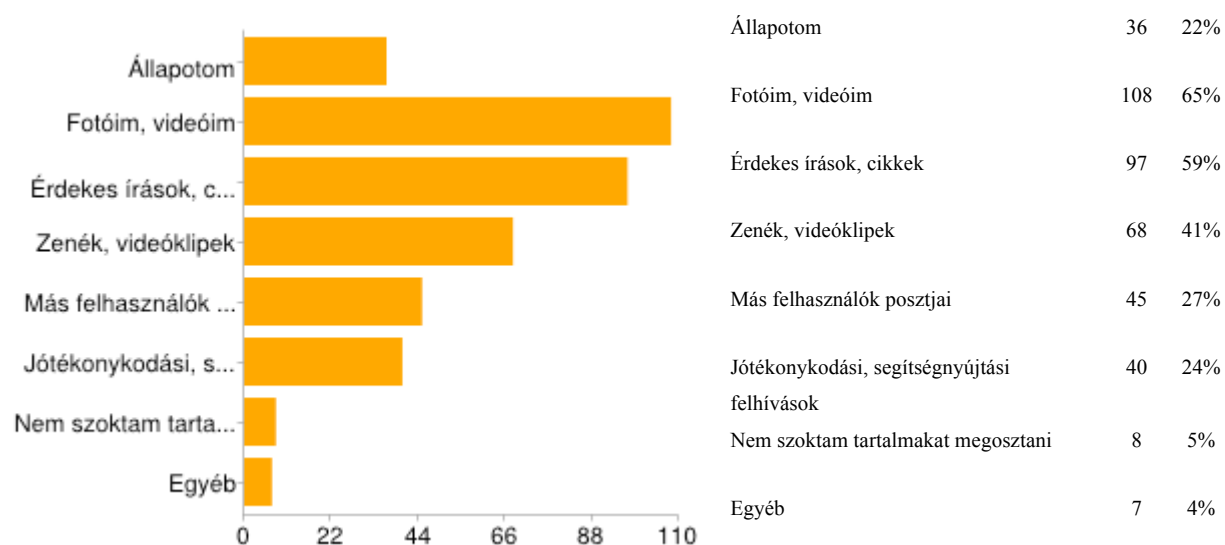
000-en használják mobileszközről a szolgáltatást (ebben azok is benne vannak, akik több eszközről is, nem csak mobileszközről Facebookoznak) (*Social Daily*, 2014) – a Facebookozás tehát többnyire egyre kevésbé köthető helyhez és időhöz, lépten-nyomon elérhető a felhasználók számára.

A kitöltők nagy része, 41 százaléka soknak tekinthető, azaz 400-nál több Facebook ismerőssel rendelkezik, 53 százaléknak átlagosnak mondható számú, 100-400 közötti Facebook ismerőse van, 6 százaléknak 100 fő alatti a Facebook ismeretségi köre (az átlag kategória megállapításához az interneten fellelhető különböző kutatások statisztikáit vettem alapul).

A minta 72 százaléka a saját bevallása szerint ritkán, alkalmyszerűen posztol a saját, vagy más Facebook idővonalán, 3 százalék nyilatkozott úgy, hogy soha, 25 százalék mondta magát gyakori posztolónak. Természetesen a “ritkán”, illetve “gyakran” relatív kategóriák, arról adhatnak visszajelzést, hogy az illető inkább megfigyelőnek, vagy aktív felhasználónak tartja magát.

A tartalom megosztással kapcsolatban 5 százalék nyilatkozott úgy, hogy nem oszt meg tartalmakat, a többség saját fotókat és videókat szokott elsősorban megosztani, érdekes írásokat és cikkeket, sokan pedig zenéket, videóklipeket, más felhasználók posztjait, kisebb arányban játékoskodási felhívásokat, saját állapotukat, illetve egyéb tartalmakat.

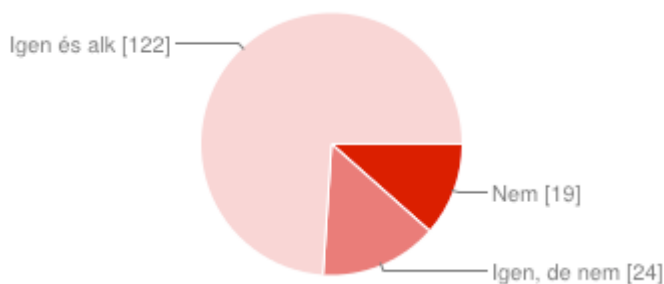
3. számú ábra: Milyen tartalmakat szoktak az adatközlők leggyakrabban megosztani

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Az adatvédelmi beállításokat a legtöbben ismerik, a kitöltők 74 százaléka alkalmazza is. 15 százalék ismeri, de nem alkalmazza, és mindössze 12 százalék nem ismeri ezeket a lehetőségeket. A 2012 és 2014 között regisztráltak között nagyobb az aránya azoknak, akik nem ismerik ezeket a beállításokat - még.

4. számú ábra: Az adatvédelmi beállítások ismerete és használata

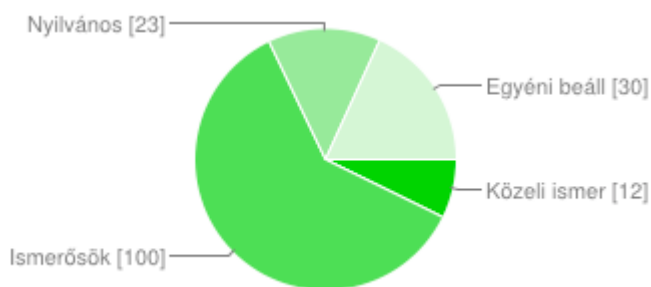

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

A kitöltők 45 százalékának van közeli és/vagy távoli ismerősök listája, ami azt jelzi, hogy tudatosan szűrik az idővonalon látni kívánt felhasználókat, ezáltal akár a tartalmakat is.

A válaszadók mindössze 14 százalékának nyilvánosak a bejegyzései, a túlnyomó többségnek csupán az ismerősei, közeli ismerősei, vagy egyéni beállítások szerinti ismerősei láthatják a Facebook megnyilvánulásait.

5. számú ábra: Kik láthatják az adatközlők bejegyzéseit

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

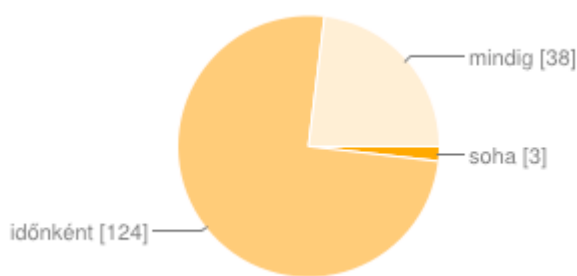
A személyre szabott hírfolyam beállításának lehetőségéről a minta 66 százaléka tud, de csak 29 százalék alkalmazza. Érdekes módon a személyre szabott hírfolyamot alkalmazó

adatközlők éppúgy találkoznak agresszív tartalmakkal és megnyilvánulásokkal, mint akik nem alkalmazzák ezt a lehetőséget.

A kitöltők 66 százaléka ellenőrzi azokat a bejegyzéseket, amelyekben mások megjelölik őt, mielőtt az megjelenne az idővonalán.

A válaszadók 98 százaléka általában kifejezi tetszését, azaz “lájkolja” a neki szimpatikus bejegyzéseket, a 165 főből mindössze hárman válaszolták azt, hogy sohasem nyilvánítják ki tetszésüket (a 3 fő egyéb válaszaiban nem találtam hasonlóságot vagy összefüggést). A like, avagy lájk (tetszik) gomb a Facebook legismertebb fejlesztése. Lájkolhatjuk a barátaink fotóit, érdekes cikkeket, zenéket, rendezvényeket, cukiságokat, hozzászólásokat, vicces képeket, beszélásokat, sőt, lájkolással jelezhetjük a világ felé az ízlésünket, a hobbijainkat, vagy legalábbis az álmainkat, kifejezhetjük vallási, politikai, gondolkodásbeli beállítottságunkat, egyetlen gombnyomással csatlakozhatunk eseményekhez, nemes ügyek aktivistáivá válhatunk, lázadhatunk, kifejezhetjük együttérzésünket, részvétünket, jótekingodási szándékunkat. Lájkolhatjuk a saját bejegyzéseinket, a saját fotóinkat, illetve várhatjuk mások lájkjait - lájk függővé válhatunk. A közösségi oldal pedig nyomon követhet minket a tetszéseink alapján és lájkjainkat „statisztikai célokra” felhasználhatja - ahogy ez a Facebook felületén megjelenő személyre szóló, sokszor akár agresszívnek is mondható reklámhadjáratból is kiderül. (Rosendaal, 2011)

6. számú ábra: Az adatközlők tetszéskinyilvánítása (lájkolási gyakoriság)

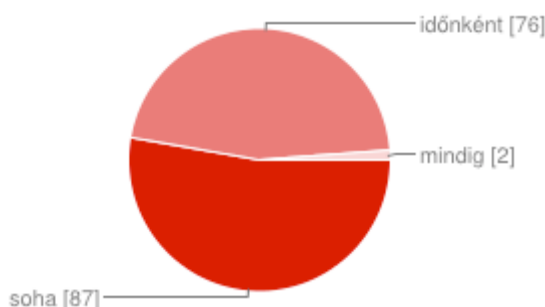

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

A nem tetsző tartalmak tekintetében már jóval kevesebben nyilvánítanak véleményt, 53 százalék egyáltalán nem szokta kifejezni a nemtetszését, 46 százalék időnként, 2 fő pedig mindig. A *dislike*, a nem tetszik gomb lenne a *like* gomb ellentéte, ezt azonban a Facebookra nem vezették be, mert *Zuckerberg* szerint nem illik bele a cég arculatába. A nemtetszésünk kifejezéséhez tehát nem elég egy gombnyomás, árnyaltabb véleménynyilvánítás szükséges.

Az is valószínű, hogy a nemtetszésünk kifejezése konfrontációhoz, konfliktushoz is könnyebben vezethet, mint a lájkolás. Innen nézve a 47 százalék, aki időnként, vagy mindig felvállalja (vagy esetleg keresi) a konfrontálódást, magas aránynak is tekinthető.

7. számú ábra: Az adatközlők nemtetszés kinyilvánítási gyakorisága

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Az viszont szinte egyöntetűen, 98 százalékban igaz a kitöltőkre, hogy a nem tetsző tartalmakat törlik, vagy elrejtik az idővonalukról, azaz szinte mindenki kényszerben ügyel az önmagáról a kívül világ felé közvetített képére. A Facebook profil és idővonal az önkifejezés egy eszközévé vált, amellyel a felhasználók véleményem szerint gyakran az idealizált énképüket közvetítik a kívül világ felé.

Az is nagy arányban, 82 százalékban előfordul, hogy a felhasználó befejezi azon személyek követését, akik túl sok számukra nem tetsző tartalmat jelenítenek meg a Facebookon.

Valamivel kevesebben, de még így is többségben vannak azok (67 százalék), akik ugyanilyen oknál fogva radikálisabban reagálnak, és törlik azokat az ismerőseiket, akik túl sok számukra nem tetsző megnyilvánulást tesznek a Facebookon.

A törlés konkrét okának megjelölése nem volt kötelező ugyan, a 165 válaszadóból mégis 69 fő adott választ erre a kérdésre. A válaszok teljes listája a mellékletben megtalálható, a leggyakoribb okok a következők voltak: kapcsolat megromlása/megszakadása; túl sok játék meghívás; túl sok rasszista tartalom megjelenítése; idegesítő megnyilvánulások; a valóságban nem volt igazi, vagy csak érdektelen kapcsolat volt közöttük - például vissza sem köszönt az illető az utcán; túl sok szélsőséges, agresszív tartalom megjelenítése; túl sok pornografikus tartalom; de előfordult a válaszok között konkrét zaklatás is.

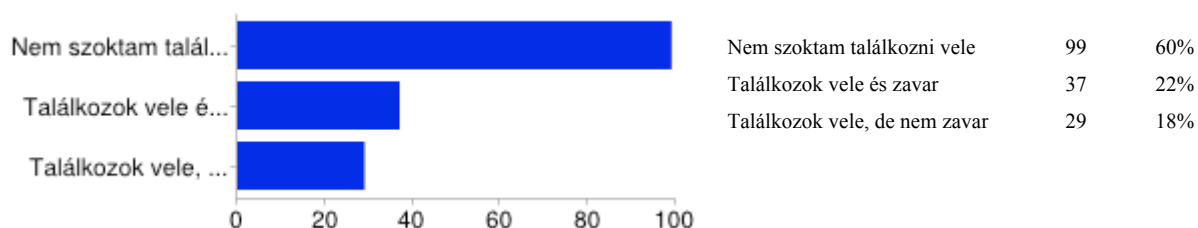
A következő, tíz részkérdésből álló blokk során az agresszív tartalmakkal való rendszeres találkozást vizsgáltam, a kérdésfeltevés így szólt: *Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?*

A kitöltő a következő opciók közül választhatott:

- *Nem szoktam találkozni vele*
- *Találkozok vele és zavar*
- *Találkozok vele, de nem zavar*

Szexista nyelvhasználattal a minta 40 százaléka találkozik, ebből a válaszadók 22 százalékát zavarja ez, a kitöltők 60 százaléka pedig nem is találkozik vele. 18 százalék találkozik vele, de nem zavarja (a női kitöltők 10, a férfiak 34 százaléka). Szexizmus alatt a nemek szerinti hátrányos megkülönböztetést értjük, a szexista megnyilvánulások a nemi sztereotípiákra és nemi ideológiákra épülnek. A 40 százalék is magas arány, bár feltételezem, hogy a szexizmus egyes megnyilvánulási formáit - különösen a "jóindulatú szexizmust" sokan fel sem ismerik, olyannyira beépültek a kultúránkba. Ez a beágyazottság magyarázhatja egyrészt azt a 18 százalékot is, akik észreveszik ugyan, de nem zavarja őket - másrészt persze előfordulhat, hogy azért nem zavarja őket, mert azonosulni tudnak a nemi sztereotípiákon alapuló gondolkodásmóddal.

8. számú ábra: *Szexista nyelvhasználattal való találkozás gyakorisága az adatközlők között*

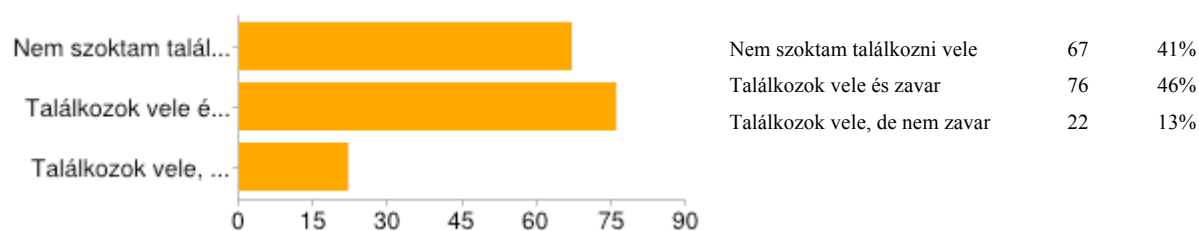

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Rasszista megnyilvánulásokkal még többen, a kitöltők 59 százaléka találkozik rendszeresen és 46 százalékukat zavarja is. Itt is van egy 13 százalékos réteg, aki felismeri ugyan a rasszista tartalmat, de nem zavarja, feltehetően tehát ők maguk is faji előítéletekkel rendelkeznek. A szexista és rasszista megnyilvánulásokhoz kötődően röviden kitérnék az előítéletek és sztereotípiák fogalmaira. Aronson definíciója szerint az előítélet téves, vagy nem teljes információkból származó általánosításokon alapuló ellenséges vagy negatív attitűd

valamilyen csoporttal szemben. Sztereotipizálás alatt pedig egy embercsoport bizonyos jellemvonásainak vagy motívumainak általánosítását értjük. „A sztereotipizálás annyit jelent, hogy a csoportba tartozó bármely egyénnek hasonló jellemvonásokat tulajdonítunk attól függetlenül, hogy a valóságban mennyire különbözne a csoport tagjai egymástól.” (Aronson, 1999. 212-213. o.)

9. számú ábra: Rasszista megnyilvánulásokkal való találkozás gyakorisága az adatközlők között

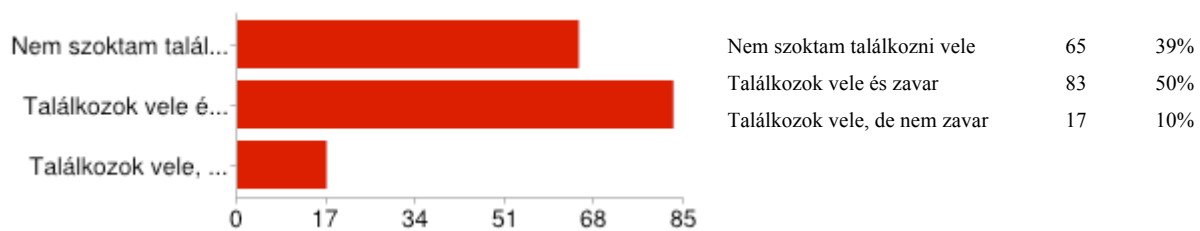
(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Az előítélet okai Aronson szerint:

- A személyiség önigazolási szükséglete, azaz ha valamilyen módon kárt okozunk egy másik embernek vagy embercsoportnak, akkor cselekedetünk igazolása céljából tettünk elszenvetőjét lekicsinyítjük.
- A gazdasági és politikai konkurencia.
- „Bűnbak elmélet”, a sikertelenség okának áthárítása másra, illetve a súlyos frusztrációt elszenvető egyénéknél az agresszió áthelyezése, amennyiben a frusztráció okozója túlságosan hatalmas vagy túl nehezen hozzáférhető ahhoz, hogy bosszút lehessen állni rajta.
- Az előítéletes személyiség - Andorka (1997) megfogalmazásában az autoritárius személyiségtípus, mely meghatározott nevelési gyakorlatok eredménye, hajlamosít az előítéletességre és agresszív viselkedésre.
- Konformitás - Andorka így jellemzi ezt a kategóriát: „Az előítéletek, a sztereotípiák és a diszkriminációs viselkedés a társadalom kultúrájába ágyazva van jelen és szocializáció során sajátítja el az egyén.” (Andorka, 1997. 340-341. o.)

A kitöltők 60 százaléka tapasztalja rendszeresen a Facebookon *egymás sértegetését*, 50 százalékát zavarja is. A sértegetés aktív direkt verbális agresszió.

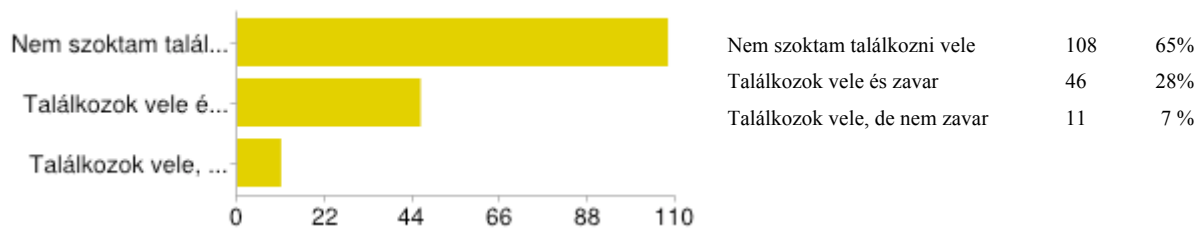
10. számú ábra: Egymás sértegetésével való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Fenyegetéssel, fenyegetőzéssel a válaszadók 35 százaléka szokott rendszeresen találkozni, 7 százaléukat nem zavarja a jelenség. A fenyegetés minőségére, súlyára nem vonatkozott a kérdés - adott esetben a fenyegetés azonban kimerítheti a zaklatás fogalmát is, a Btk. 222. § szerint, illetve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. CXXV. törvény 8.§-nak megfelelően.

11. számú ábra: Fenyegetéssel, fenyegetőzéssel való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

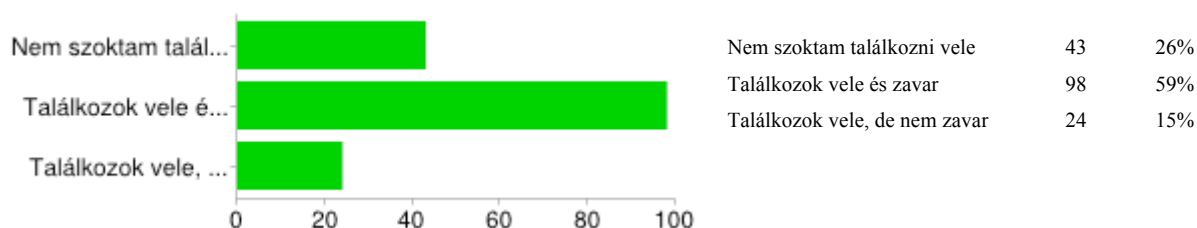
Szinte minden kategóriánál jelentős réteget képeznek azok az adatközlők, akik érzékelik ugyan az adott agresszív jelenséget, rendszeresen találkoznak vele, ám nem zavarja őket. Ők az agresszió elkövetői mellett az agresszív interakció szemlélői lehetnek. Ez a réteg a valóságban jóval szélesebb körű is lehet, hiszen arra nem terjedt ki a vizsgálódásom, hogy vajon azok, akik észlelik a jelenséget, áldozati, agresszori, vagy szemlélői szerepet játszanak-e, illetve ha az utóbbi, akkor szemlélőként közbeavatkoznak avagy sem, a támadó, vagy az áldozat oldalán.

A „bele nem keveredő nézőről” Aronson *A társas lényben* kifejti, hogy „a kutatók feltételezik, hogy az egyes emberek segítőkészsége és a tragédiák szemlélőinek száma fordítottan arányos, vagyis, az áldozatnak annál kisebb esélye van a segítségre, minél többen figyelik a szenvedését. A be nem avatkozás tehát konformitás-jelenségnek tekinthető.” (Aronson, 1999. 56. o.)

Az iskolai zaklatásról és a kiberzaklatásról szóló szakirodalom is jelentős hangsúlyt fektet a szemlélők rétegének vizsgálatára. A kutatók a szemlélők csoportját a zaklatás során tanúsított hozzáállásuk, szerepük szerint különböző módon kategorizálják. Ilyen kategóriák lehetnek többek közt a zaklató segítői, a megerősítők, a védelmezők, illetve a semleges nézők, akik egyik oldal mellett sem foglalnak állást, azonban közbeavatkozásuk hiánya megerősítheti, közbeavatkozásuk pedig gátolhatja a zaklatót. A szakirodalom szerint az iskolai zaklatás és a kiberzaklatás leghatásosabb prevenciós programja épp a passzív szemlélők rétegét célozza meg. (Körmendy és Szklenárik, 2014. 105-121. o.)

Kioktatást a minta nagy része, 74 százalék érzel rendszeresen, a kitöltők 59 százalékát zavarja is. A kioktatás nyílt verbális agresszió - a beszélő erőfölényét, jelentőségét fejezi ki a másikkal szemben (adott esetben írásos formában).

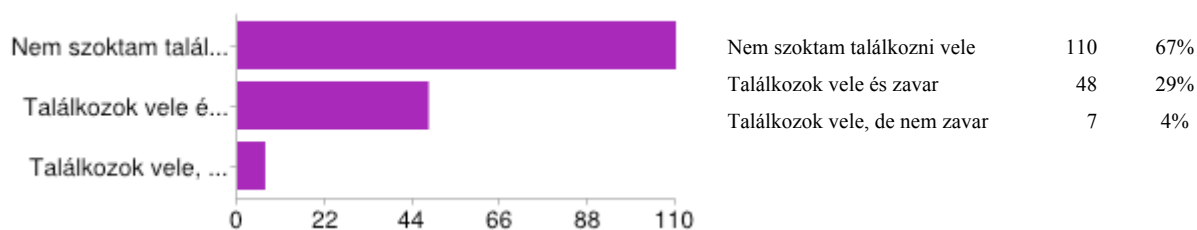
12. számú ábra: Kioktatással való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Durva szidalmazással a 165 főből 55-en találkoznak rendszeresen, ez a minta 33 százaléka, ebből 7 főt nem szokott zavarni a jelenség tapasztalása. A durva szidalmazás a kioktatáshoz hasonlóan az aktív direkt verbális agresszió egyik formája és a beszélő dominanciáját hivatott szemléltetni, megerősíteni, az áldozat énképének rombolásával. A Facebookon mindez ráadásul nagy nyilvánosság előtt történik, tehát a romboló hatás még erősebb, nyilvánosság előtt a durva szidalmazás megalázó, megszegyenítő lehet.

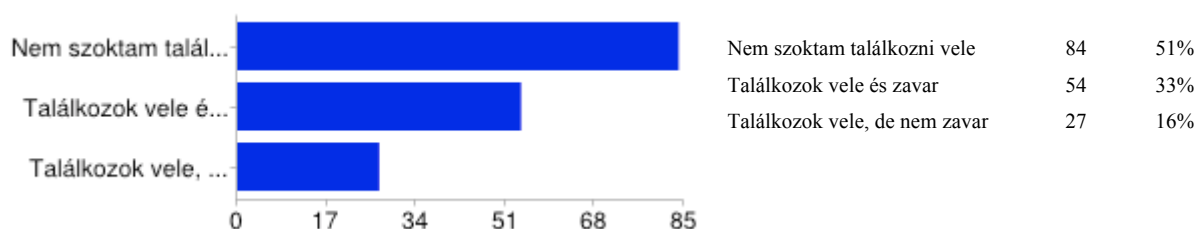
13. számú ábra: Durva szidalmazással való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

A kitöltők fele válaszolta azt, hogy rendszeresen találkozik *provokációval*, 33 százalékukat zavarja is. A provokáció önmagában még nem feltétlenül agresszió, inkább felhívás az agresszióra, de lehet passzív agresszió is.

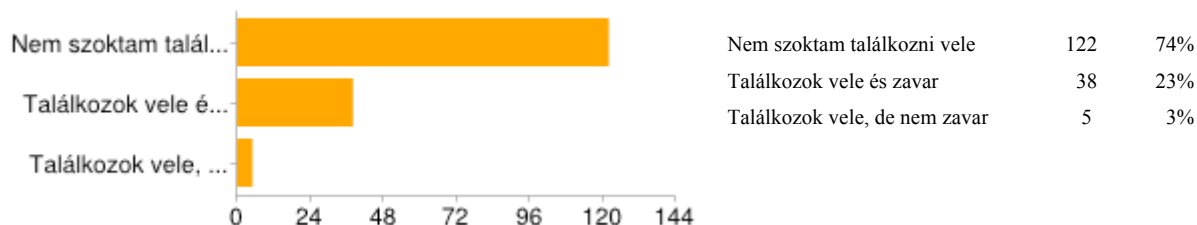
14. számú ábra: Provokációval való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Félelemkeltéssel a válaszadók 74 százaléka nem szokott találkozni, aki viszont észleli, azt többnyire zavarja is, csupán 3 százalék válaszolta azt, hogy rendszeresen tapasztalja, de nem zavarja.

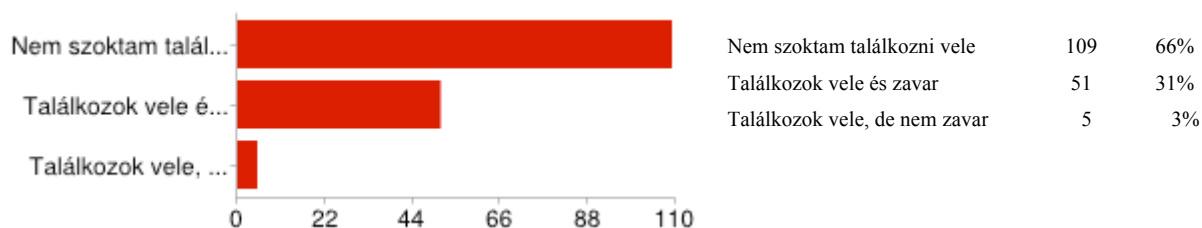
15. számú ábra: Félelemkeltéssel való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Megalázással sem találkozik a többség, bár áldozati oldalon a következmények lehetséges súlyosságát figyelembe véve a jelenséget tapasztaló 34 százalék is túlzottan nagy aránynak tűnik. Itt viszonylag szűk réteg jelezte, hogy találkozik ugyan megalázással, de nem zavarja.

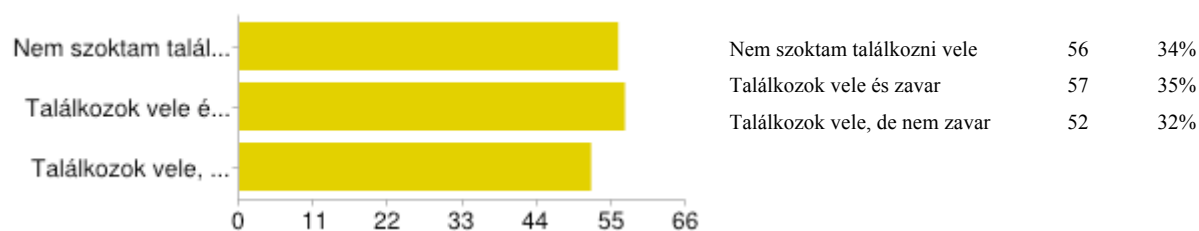
16. számú ábra: Megalázással való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

A káromkodással, trágár nyelvhasználattal kapcsolatban a felhasználók 67 százaléka nyilatkozott úgy, hogy rendszeresen találkozik vele, 35 százalékukat zavarja, 32 százalék közömbös felé, 34 százalék válaszolta azt, hogy nem szokott találkozni vele

17. számú ábra: Káromkodással, trágár nyelvhasználattal való találkozás gyakorisága az adatközlők között

(Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

A saját Facebook tapasztalataimból kiindulva még ez az arány is nehezen elképzelhető, további kérdés lehetne, hogy ki mit tekint káromkodásnak, trágár szóhasználatnak - elképzelhető, hogy sokan „immunisak” már a jelenséggel szemben. A káromkodás, trágár nyelvhasználat tabukhoz, valláshoz köthető eredete, történeti változásai külön szakdolgozati téma lehetne, annyit azonban fontosnak tartok megjegyezni, hogy önmagában a káromkodás, vagy trágár nyelvhasználat, bár agresszív nyelvi tartalomnak minősül, a társas interakció szempontjából nem feltétlenül hordoz agressziót. Erre világít rá *Domonkosi Ágnes* is: „A beszédhelyzet és a beszédpartnerek viszonyának kiemelt szerepét egy-egy nyelvhasználati jelenség agresszívnek minősülésében meggyőzően bizonyíthatja a sértő, bántó megszólítások empirikus vizsgálata. A megszólításokat átfogóan vizsgáló kutatásom során [*Domonkosi* 2002] egyrészt azt tapasztaltam, hogy baráti viszonylatban még az egyébként durva stílusminősítésű, legtipikusabban bántó hatásszándékúként azonosított megszólítások is «pl. hülyegyerek, faszfej» sértő szándék és hatás nélkül érvényesülhetnek, sőt a fokozottan bizalmas viszony kifejezőjévé is válhatnak. Másrészt viszont a sértőnek érzett megszólítások között több, önmagában semleges minősítésű elem is szerepelt: a rendőri kommunikációban több adatközlő is bántónak érezte a keresztnévi megszólítást; másrészt egy adatközlő a sógora által használt Öcsike megszólítást sérelmezte, egy másik adatközlő pedig a veje rokonságától érzekelte bántónak, lenézőnek a Mama megszólítást. Ezek az adatközlői vélekedések azt jelzik, hogy egy interakcióban egy megszólítási forma akkor minősül agresszívnek, ha

nagymértékben eltér a megszólítottak az adott helyzetben érvényes önazonosítási módjától.” (Domonkosi, 2008. 57-58. o.)

A fenti kérdéssorozatra adott válaszokat külön rendszereztem - összegeztem, így kiderült, hogy a 165 válaszadóból 14 személy (8 százalék) a fenti agresszió megnyilvánulásokkal egyáltalán nem szokott találkozni, 16 személy (10 százalék) pedig egyes formáival találkozik ugyan, de nem zavarja. Tovább szűkítve ezt a kört, az egyéb kérdésekre adott válaszok megvilágították, hogy a 14 válaszadóból 4-et ért már különböző agresszív támadás, így azoknak a száma, akik az agresszió semmilyen formájával nem találkoznak a Facebookon, a 165-ből 10 fő, a válaszadók mindössze 6 százaléka. Azok többségének számára pedig, akik rendszeresen találkoznak vele, zavaró is a jelenség.

A következő kérdéssorozat bevezető kérdése így szólt: *Az alábbiak közül mely esetek történtek már meg Önnel a Facebookon?* Itt az áldozatként vagy elkövetőként megélt agresszív cselekményeket vizsgáltam, mindkét irányból. Az áldozat - támadó szerepre vonatkozóan érdekes eredményekre jutott a *Parti Katalin* és *Schmidt Andrea* által vezetett kutatás az interneten történő iskolai bántalmazással kapcsolatban: „Az áldozati és elkövetői szerepek nem különülnek el élesen, azok átjárhatók: az iskolai bántalmazókból az online térben sértettek lesznek – és megfordítva. Aki az iskolában notórius bántalmazó, az nagy valószínűséggel lesz áldozata valamennyi vizsgált online zaklatási formának. A válaszokból jól kitűnik, hogy a sértetti és az elkövetői szerepek összefonódnak, kifejezetten így van ez azoknál a diákoknál, akik az iskolában erőszakot szenvednek el: ők online módban kiadják mérgüket és beszállnak a játékba, tehát bántalmazóként is fellépnek. Az iskolában kiközösített gyerekek online térben tanúsított agresszív magatartását (revans) a rejtve maradás illúziója táplálja.” (*Parti és Schmidt, 2013. 59.o.*). Ez felnőtt sértettek és elkövetők esetén éppúgy elképzelhető, az áldozat-támadó szerepek felcserélődhetnek a bosszúvágy, illetve az agresszió-átvitel során.

Az első vizsgált jelenség a kirekesztés, kizárás, vagy kiközösítés volt, mely a kiberzaklatás egyik kategóriája - sajnos gyakori jelenség a gyerekek, fiatalok körében is. A kérdőívet kitöltő 165 fő közül 10 fő, 6 százalék válaszolta azt, hogy *vele már előfordult, hogy nem hívták meg bizonyos csoportba, vagy eseményre és ez rosszul esett neki, kirekesztve érezte magát*. Heten tudtak azonosulni ezzel az állítással az agresszori oldalról, azaz hogy előfordult már, hogy *adott közösségen belül direkt nem hívtak meg valakit egy Facebook csoportba vagy eseményre, hogy érezze, nem közéjük való*.

A heves vita során történő beszólás viszonylag gyakori, a minta 10 százalékával előfordult már, hogy *egy heves vita során beszólt valakinek*, azt pedig 15 százalékuk állította, hogy volt már olyan, hogy *egy vita során valaki kellemetlen helyzetbe hozta őt a hozzászólásával*. Az adatközlők 4 százaléka nyilatkozta, hogy előfordult már, hogy *valakit direkt kellemetlen helyzetbe hoztak a beszólásaikkal*. A vita során egymásnak történő beszólogatás a kiberciklatás kategóriái közül a „flaming”-nek, azaz a lángháborúnak felel meg.

A hírnévrontást a kitöltők 7 százaléka tapasztalta már áldozatként a Facebookon, amikor is *valaki hamis információt, rosszindulatú pletykákat terjesztett róla*.

6 százalékukkal megesett már, hogy *valaki bizalmas információkat osztott meg róluk a Facebookon, a beleegyezésük nélkül*. Elkövetői oldalról ez volt az egyedüli kategória, amelyre egyetlen pozitív válasz sem érkezett.

A kérdőív kitöltőinek 7 százalékával esett meg már, hogy *valaki a faji hozzátartozásuk, a vallásuk, a szexuális beállítottságuk, vagy a politikai nézeteik miatt bántó módon kritizálta őket a Facebookon*.

5 százalékuk jelölte be, hogy *előfordult már, hogy közzétették a véleményüket egy bizonyos népcsoportról*. 1 fő állította azt, hogy *valakit kritizált a kinézete, vallása, vagy szexuális beállítottsága miatt*.

Az adatközlők 9 százalékát *bántó módon kioktatták a Facebookon*.

A 165-ből 1 fő nyilatkozott úgy, hogy *valaki más nevében tett közzé tartalmakat, hogy kellemetlen helyzetbe hozza*. 5 személlyel fordult elő már, hogy *valaki a nevükben profilt hozott létre, és tartalmakat tett közzé, vagy üzeneteket küldött az ismerőseinek, kínos helyzetbe hozva őket*.

Számomra meglepően magas arányú volt azok száma, akiket *valaki zaklatott, fenyegető üzenete(ke)t küldött nekik a Facebookon* - ez az adatközlők 11 százalékát, 18 főt érintett. 2 fő állította azt, hogy *valakit megfenyegetett, mert szerinte megérdemelte*.

A felhasználók túlnyomó része, 59 százalék azt válaszolta, hogy *a fentiek közül egyik sem történt meg velük.*

1.sz. táblázat: Közvetlenül tapasztalt agresszív cselekmények gyakorisága a Facebookon az adatközlők között (Forrás: saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján, 2014.10.10. n=165)

Nem hívtak meg bizonyos csoportba, vagy eseményre és ez rosszul esett, kirekesztve éreztem magam.	10	6%
Egy vita során valaki kellemetlen helyzetbe hozott a hozzászólásával.	25	15%
A Facebookon valaki hamis információt, rosszindulatú pletykákat terjesztett rólam.	11	7%
Valaki a faji hozzátartozásom, a vallásom, a szexuális beállítottságom, vagy a politikai nézeteim miatt bántó módon kritizált a Facebookon.	7	4%
Valaki bántó módon kioktatott a Facebookon.	15	9%
Valaki bizalmas információkat osztott meg rólam a Facebookon, a beleegyezésem nélkül.	10	6%
Valaki zaklatott, fenyegető üzenete(ke)t küldött a Facebookon.	18	11%
Valaki a nevemben profilt hozott létre és tartalmakat tett közzé, vagy üzeneteket küldött az ismerőseimnek és ezzel kínos helyzetbe hozott.	5	3%
Egy heves vita során valakinek beszóltam.	17	10%
Valakit direkt kellemetlen helyzetbe hoztam a beszólásaimmal.	7	4%
Egy adott közösségen belül direkt nem hívtam meg valakit egy Facebook csoportba vagy eseményre, hogy érezze, nem közénk való.	7	4%
Valakiról bizalmas információkat tettem közzé, mert úgy éreztem, megérdemelte.	0	0%
Közzétettem egy adott népcsoportról alkotott véleményemet.	9	5%
Valaki más nevében tettem közé tartalmakat, hogy kellemetlen helyzetbe hozzam.	1	1%
Valakit kritizáltam a kinézete, a vallása, vagy szexuális beállítottsága miatt.	1	1%
Valakit megfenyegettem, mert szerintem megérdemelte.	2	1%
A fentiek közül egyik eset sem történt meg velem.	98	59%

Ez egyben azt is jelenti, hogy a fenti agresszív cselekmények legalább egyike az adatközlők 41 százalékával, 67 személlyel előfordult már. Elkövetői oldalról 44 pozitív, azaz „beismerő” válasz érkezett, áldozati oldalról 99 alkalommal, 56 személy esetében fordultak elő a fenti cselekmények - volt olyan is, aki több típust is bejelölt, illetve olyan is, akinek áldozatként és támadóként is része volt a fenti esetek valamelyikében. Itt ismét megemlíthető a szerepek átjárhatósága, illetve az is, hogy a verbális agresszió elkövetője leggyakrabban nincs tudatában a cselekménye agresszív mivoltának, nem érzékeli azt - számára természetes, jogos viselkedésnek tűnhet. Az elkövetői oldal behatóbb vizsgálatához jóval árnyaltabb és részletesebb kérdésekre, megfogalmazásokra lenne szükség.

Korosztály tekintetében az áldozatoknál egyenletes eloszlás figyelhető meg (az összes adatközlő korosztály eloszlásához képest):

13 - 18: 4 fő

19 - 25: 12 fő

26 - 35: 22 fő

36 - 45: 11 fő

46 - 55: 7 fő

Nemek szerint sincs feltűnő különbség az áldozatok számának tekintetében, 40 nő és 16 férfi volt érintett a támadások valamilyen formájában. Figyelembe véve, hogy kétszer annyi női adatközlő volt, mint férfi, az arányok nagyjából megfelelnek. Természetesen a nemek szerinti tényleges differenciáláshoz és részletesebb vizsgálathoz más mintavétel, egyenlő számú férfi és női kitöltő kedvezőbb lenne, de ez nem tartozott most kifejezetten a kutatás céljai közé.

A következő, nem kötelező jellegű, nyitott kérdésre az adatközlők közül 24-en fejtették ki a válaszukat, ezek a mellékletben megtalálhatók. A kérdés úgy szólt, hogy *amennyiben érte már Önt a Facebookon valamilyen sérelem, kérem, írja le röviden az esetet.* A válaszadók közlékenyek voltak, a válaszok pedig ismét alátámasztják egyrészt, hogy a Facebookon gyakori a verbális agresszió, valamint a kiberzaklatás különböző formáinak jelensége, másrészt pedig látható, hogy mennyire szubjektív, hogy ki mit tekint sérelemnek.

Arra a következő kérdésre, hogy *Mi volt a reakciója az Önt ért sérelemre?* még többen válaszoltak, összesen 57 fő - tehát mivel nem volt kötelező kifejezni magát a sérelmet, többen csak a válaszreakciót jelezték. Ez feleletválasztós kérdés volt.

A válaszok megoszlása:

Visszaszóltam / visszatámadtam.	8	14 %
Töröltem az illető hozzászólását.	11	20 %
Befejeztem az illető követését.	3	5 %
Letiltottam az illetőt.	17	30 %
Töröltem a támadót az ismerőseim közül.	8	14 %
Feljelentettem a támadót.	2	3 %
Egyéb	8	14%

Az utolsó, szintén nem kötelező nyitott kérdés végül arra vonatkozott, hogy érte-e már az adatközlő ismerőseit a Facebookon támadás, amennyiben igen, kértem, hogy írják le röviden a legkirívóbb esetet. A 165-ből 18 fő, 11 százalék adott értékelhető választ, ezek teljes listája megtalálható a mellékletben. A legtöbbször előforduló eseteknél az ismerős nevében valaki álprofilot hozott létre, és az ismerősre való tekintettel megszégyenítő üzeneteket küldött, képeket posztolt. Saját ismeretségi körömben is két ilyen esetről tudok. A kiberzaklatás e

formája akár még olyannal is megeshet, aki nincs is regisztrálva a Facebookon. Az áldozat észre sem veszi mindaddig, amíg egy ismerősének fel nem tűnik a csalás és nem értesíti róla. Ilyen esetben feljelentést tehet a Facebooknál és rövid időn belül az álprofil törlésre kerül. A rövid idő persze szubjektív, hiszen az interneten azonnal szinte végtelen számban terjeszthetők a különböző tartalmak, így többnyire amire az elhárító-védekező akció lezajlik, az áldozat már igen kellemetlen helyzetbe kerül. Egy érett, stabil személyiség esetén ez talán helyrehozható az ismerősök értesítésével, kimagyarázással, de el lehet képzelni, milyen súlyos károkat okozhat az ilyen nyilvános megszégyenítés egy fiatal fejlődésben lévő személyisége esetén. Itt is látható a szemlélők szerepének fontossága, hiszen minél előbb gyanússá válik az álprofil valakinek és minél előbb értesíti az áldozatot, annál kisebb lehet a kár.

Szemléltetésképp egy történet: egy női ismerősömmel szintén megtörtént ez az eset - regisztrálva volt már a Facebookon és szerepelt is az ismerőseim között. Már az is gyanús volt, hogy újra ismerősnek jelölt. Az új profilfotója megegyezett az eredetivel. Azt gondoltam, esetleg elfelejtette a jelszavát, vagy valamit elrontott, azért hozott létre új profilt. Az álprofilt létrehozó támadónak rövid időn belül sikerült szinte ugyanazt az ismeretségi kört kialakítania, mint ami az ismerősömé volt eredetileg - tehát lemásolta a profilját és az ismerősei listáját. Ezt követően az ismerősöm valós fotóit felhasználva, azokat összemontírozva elkezdett obszcén tartalmakat kiírni, aminek a körítés mellett a tényleges tartalma az volt, hogy az egyébként heteroszexuális ismerősömet lesbikusnak állította be, sőt, kiírta, hogy ünnepélyesen eljegyezték egymást a barátnőjével. Főként azt nem értettem, hogy az eljegyzést a hölgy ismerőseinek nagy része „lájkolta” és gratuláltak hozzá. Igazán nem értettem, hogy hogyan nem tűnt fel nekik, hogy mennyire nem illett az az obszcén szöveg és fotó megjelenítés az ismerősömhöz, különösen, hogy addig szinte soha semmilyen tartalmat nem szokott megosztani. Amint megláttam azokat a tartalmakat, felhívtam az ismerősömet és jeleztem neki, hogy mi zajlik a nevében a Facebookon. Teljesen sokkolta a hír. Segítettem neki feljelentést tenni a Facebookon, rövid időn belül el is távolították az álprofilt, ismerősöm pedig az üzenőfalán próbálta a Facebook ismerősei előtt kimagyarázni a helyzetet.

3.3 Szövegelemzés

2014. május - júniusban 2 hónapon keresztül „monitoroztam” a saját Facebook oldalamat és a hírfolyamból kiemeltem egy-két agresszív megnyilvánulást tartalmazó szövegrészletet, ezekből szerepel a következőkben néhány példa a Facebookon megjelenő verbálisan agresszív tartalmakra. A helyesírási hibákat, elírásokat szándékosan változatlanul hagytam. A neveket és földrajzi neveket megváltoztattam. A tartalmak túl sok magyarázatot nem igényelnek, inkább szemléltetésképp állnak itt. (A saját oldalamon a kiberzaklatás jelenségei közül az adott időszakban szerencsére „csak” a flaming-gel, azaz lángháborúval, avagy szitkozódással találkoztam, külső megfigyelőként, így a többi kategóriára az alábbiakban nincs példa.)

1. *„Na aa amikor meglátok egy ilyen digó verdát akkor szorul el a szívem, a mercisaudisbmw - s földművelők szegénykék milyen bówlingokkal hancúroznak.”*
Humorizálás, ironikus hangvétel, gúnynév alkalmazása, sztereotipizálás. Az érintett csoportok tagjai számára agresszív lehet.
2. (Borítókép egy tündérszárnyakat viselő kislányról, a következő felirattal): *„fuck this world I'm going to wonderland”* - trágár nyelvezet, azonban az adott kontextusban nem tűnt agresszívnek, kivéve, ha a „fuck” valaki számára tabukat sért.
3. (Fotó egy helyi hajléktalanról, státusz:) Ádám: *„like ha anno téged is leszólitott apróért”*
hozzászólások között a következők:
Laci: „Nincs egy cigid?? van egy huszasod fröccsre?? :-)
Balázs: Akko menj a pitsába! :D :D :D
Norbi: Már nem kér, meg halt!
Ádám: T.G.-nek hívták! Helybéli volt. Halála előtt picit lecsíptek a lábaiból
Jani: már megint hoztad a formád Ádám. multkor néni a metróban, most meg ez. miért gunyolodsz te mindenkivel, ne légy már ilyen sötét. Azt hiszed veled nem lehetne? szálj már magadba egy kicsit.
Laci: faszkalap huzz innen, nem tudod a sztorit!!
Jani: bár szépen egymásra találtatok Balázssal...hozzátok a szinteteket

Norbi: Laci! Bár ki is legyél, te nagy paraszt vagy!

Balázs: Kedves Jani! Talán inkább te hozod a szintet, hogy olyan sztoriba okoskodsز amit nem ismersz

Jani: Nem tudom a sztorit. De tudod elég paraszt dolog máson élcélődni akkor is ha az csinált valamit. Halott emberrel meg főleg. Meg volt neki a maga baja biztosan. Az Ádám meg már nem először gunyolodik más embereken itt...Balázs, viselkedjeteك felnőtt módjára. Már nem vagy az Apuci elkényeztetett kistfia. :)

Jani: Tudod Balázs, Édesapád és az ex-barátnőđ szponzorálása nélkül lehet te is az utcán lennél. Amilyen semmirekello voltál világ életedben...

Balázs: Nagyon vicces fiju vagy....kar, hogy borzasztó vakvágányon futsz és az információid kicsit hiányosak! Szerencsére te pont nem az vagy, akinek a véleményével valaha is foglalkoztam :) maradj csak ebben a tudatban és legyél boldog vele! Üdvözlét

Jani: Pedig ezt az egész várous tudja Balázs :) Nemhiába nem élsz te már itt....Apád meg az ex-csajod pénze nélkül te nemhogy üzletet de még bevásárló kocsit sem vezethetnél volna. egy kis elősködő voltál világ életben...

Jani: Na szevasz. Gunyolodjatok csak böszen...ennyit érteك faszkalapok!

Direkt verbális agresszió, megalázás, káromkodás, egymás sértegetése. A kiberczaklatás kategóriái közül a flaming, azaz szitkozódás vagy lángháború jelensége. Jogilag a kegyeleti jog, illetve a képmáshoz és hangfelvételhez való jogot sértheti.

4. (Fotó: vörös hold. Alatta felirat:) *Vérhold hozza a világvégét egy hét múlva - Hír24 Mindössze hat nap. Ennyi van hátra egy ritka, baljós üzenetet hordozó égi jelenségig: a Hold vérré változik, és eljön az Úr nagy és félelmet ...* (ennyi látszik a cikkből, a folytatásért a képre kell kattintani) Félelemkeltés.

5. (Videó megosztás. A videón 3 sztár DJ-t láthatunk). hozzászólások: L: *a bűdös qurva anyjukat...vice!!!!*

M: *fasza*

Káromkodás, trágár nyelvhasználat.

6. (Videó, amit nem állt szándékomban végignézni, még a dolgozat kedvéért sem. A pillanatképen egy nő látszik oldalról, amint egy a lábaival kapálózó kölyökkutyát készül a folyóba dobni, illetve feltehetően megkínózni - a kép alatt spanyol szöveg.) Fölötte

státusz a videó megosztójától: *“Rohadt szőke picse!Kívánom szivből,hogy ugyan így végezze! :(*

Hozzászólás:

D: *Hat komolyan mobdom ezek nem emberek azt csibalbam vele is jól belebaszkodnam a folyoba de elotte megkinoznam!!!!*

A videó által közvetített képi agresszió mellett erőteljes szitkozódás, káromkodás, fizikai agresszió feltételes kilátásba helyezése.

7. (Anna: Fényképes cikk, erdőirtásról a közelben.)

Hozzászólások:

Miki: *ha volt ott szemét, akkor azt kellett volna összeszedni, meg a szemetelőket felgyűjtani, nem a fákat kivágni. csupa balfasz mindenhol, döntési pozícióban, felelősség nélkül...*

Józs: *Nem a fákat kellett volna kivágni hanem mellette a romokat lebontani és a szemetet eltakarítani. Kb. 1 hónapja jártunk arra és értetlenül néztük végig az egészet.*

Miki: *lassan tényleg nem lesz más, mint odabaszni...mert a szép szó nagyon nem talál értő fülekre ebben a köcsög városvezetésben.*

Sanyi: *Akkor, most elmondanám kikre szavazott ez a sok birka : a fideszes a 80-as években ...volt Párt titkár, azaz spicli, aki a munkatársait figyelte,felnyomta stb...*

Jani: *Miért Sándor, kire szavazzon ez a sok birka ha nincs más? Talán a nemzeti rocker ...-re? Azt azért senki nem gondolhatja komolyan...Az egyetlen értelmes emberre, a-re pedig az eredmények alapján úgy látom, csak én szavaztam...:) Hiába, nem divatosak mostanában a zöldpártok...sajnos...a hőbörgés a divatos..*

Miki: *igen. a-re. ha a Jobbik nem változtat a hazaáruláson, cigányosításon, lopásokon...akkor senki. akkor tökminél.vége.*

Jani: *Nem tudom miért érezted magad megszólítva Miklós, de ha ez már így van,akkor próbáld megérteni, hogy az emberek többsége,köztük én sem,nem akar egy nacionalista(rövidítve náci) pártra szavazni,mert nem akar elszigetelődni Európától és nem szeretne kiirtani semmilyen népcsoportot sem. Amíg te a hazát véded a semmitől,én inkább tekerek egy cigit...:) Amúgy meg a jobbik politikusai úgy játszanak veletek mint macska az egérrel.Egy hete még eu-s zászlót dobáltak,most pedig az EU parlamentbe akarják, h (...hiányzó szövegrészlet...)*

...ki ember és ki nem, kémiai kasztáció XXI században élünk!). múltban élnek, eu-ból való kilépés, fenyegetés, társadalmi problémák kezelése. Röviden ennyi. Számomra a jobbik

elfogadhatatlan, ha lesz időm bővebben is kifejtem. Komcsizás...nincs értelme már erről beszélni, az a múlt. Kürrül lehet nézni, hogy szinte mindegyik politikus KISZ tag volt, MSZP tag, stb....ezért nincs értelme erről beszélni, én is voltam úttörő, mert akkor annak kellett lenni.

Vera: elfogadhatatlan megnyilvánulások, viselkedések, a nem heteroszexuálisokról alkotott véleményük, fellépésük

Miki: Te rettenet félre vagy informálva... bár ha Neked jó, amit a zsidók, multik, bankok, cigányok, politikusok csinálnak, akkor én kérek elnézést.

gyilkoljunk, lopjunk, csaljunk adót EGYÜTT. bravó.

az EU-ba lépés a magyarság egyik legnagyobb ballépése.

Vera: Én pont ezt gondolom rólad! Az a helyzet, hogy én nem tudlak téged meggyőzni (nem is akarlak), te pedig engem nem. Mások vagyok, és a Jobbik eszméi mindigis elfogadhatatlanok lesznek számomra, és remélem sokak számára is. Nem vagyok félre informálva, csak éppen normálisan gondolkodom.

Jani: Hubazmeg...nagyon keményen nyomjátok...mikor volt utoljára dugás? :))))))

Anna: jesszus nem menjünk el ilyen messzire !!!!!tulajdonképpen egyikünk sem rossz ember csak mind inkább kicsit naívak...pedig a lényeg mindenkinél ugyanaz lenne...látjátok már meg is osztott minket a politika. Na de akárhogy szerintem ne ítélkezzünk már egymáson...

Anna: Ja és Jani kapd be!! :)

Jani: Szóval már rég...:)

Káromkodás, trágár nyelvezet, kioktatás, előítéletesség, egymás sértegetése, kiberzaklatás kategóriái közül a lángháború, trollkodás.

8. Két fotó egy idős hölgyről, amin láthatóan egy köztéri virágládából egy táskába pakol virágokat.

Hozzászólás (a megosztótól): *A ROHADÉK! FELJELENTENI LOPÁSÉRT!*

Káromkodás, vádaskodás, önbíráskodás. Érdekes jelenség a Facebookon, hogy ahelyett, hogy a megfelelő hatóságokhoz fordulnának, sok felhasználó a Facebookon terjeszti a különböző bűncselekmények, feltételezett elkövetők leírásait, fényképeit, ezeket megosztják, lájkolják, egymást és magukat felhergelik, különféle szankciókat helyeznek kilátásba, azaz sokszor fenyegetőznek – ráadásul anélkül, hogy az információ forrását és valóságtartalmát leellenőriznék. Az ilyen jellegű tartalmakat a verbális agresszió különböző formái övezik szinte minden esetben. Sok esetben ezek a megnyilvánulások a

kiberzaklatás hírnévrontás kategóriájába eshetnek, de kimeríthetik a rágalmozás, becsületsértés jogi fogalmait is. A rágalmozásról így szól a Btk. 226. §: *(1) Aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.* *(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmozást a) aljas indokból vagy célból, b) nagy nyilvánosság előtt, vagy c) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.* A becsületsértésről: 227. § *(1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Azt pedig a Facebook felhasználók teljes mértékben hajlamosak figyelmen kívül hagyni, hogy a Ptk. a 2:48.§-a a következőképp szabályozza a képmáshoz és hangfelvételhez való jogot: *(1) Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.*

Ehhez a jelenséghez kapcsolódik a következő, utolsó szövegrészlet is.

9. J: *“Kedves fészbukos, lájkolgató, osztogató barátaim és nem barátaim!*

Mindenki éli a tökéletes életét ugyebár... nagy indulat van bennem, ami miatt virtuális tollat ragadtam! Pár hete élém került egy megosztás, amit egy illető bizonyos K.J. osztott meg, miszerint az anyósát egy alkoholista hajléktalan pofon ütötte egy táskával, mire rendőrt hívtak és elvitték a férfit (akit hívjunk G-nek, mert ez a neve...)... 600 körüli megosztás, nagy felháborodás... mindenki megölné, megkínozná, megalázná, agyonverné, lerúgná (hadd ne soroljam még...) az embert, aki elkövette ezt a büntettet. Egyébként mindent egyesével elmenttettem, még azt is, hogy egy helyi rendőr még a születési helyét is megadta G-nek, sőt volt olyan is aki pontos kórképet adott az eddigi egészségügyi állapotáról (mindent elmenttettem-újra leírom ...) A mai napon ismét rátaláltam egy kedves megosztásra miszerint egy nagydarab dagadt cigány ember (nevét nem írom mert az ernesto capone nem biztos hogy anyakönyvezett név...), megverte G-t, aki kb.40kg, mint a fotón is jól látszik. Lefotózta és most ezzel kérkedik a fészbukon...NO COMMENT!

Ja és hogy miért háborít fel mindez? Azon kívül, hogy még élnek bennem emberi érzések, ami pár őslényből már kihalt....és nagyon kiakadok azon, hogy megalázhathat bárki bárkit, vagy önbíráskodhat. A kérdésre válaszolva a sértett alkoholista hajléktalan a bátyám.

Ha valakit érdekel, szívesen elmesélem, hogy jutott ő idáig...de biztosíthatok mindenkit affelől, hogy mindig is egy szerethető ember volt, akit akkor is féltünk és sajnálunk még ha néha vannak ilyen megnyilvánulásai, vagy büdösen, koszosan, éhesen hazaállít, feltankolja magát és újra útra kel...de azt sem felejttem el, amikor még kicsi voltam és ő mindig a nyakamon puszilgatta a hurkákat, mert azt úgy szerette, vagy úgy mentünk, hogy a lábára állított és együtt lépkedtünk...akkor még a G, G volt. Most is az, csak már egy lecsúszott, saját magával törődő, tényleg sajnálatra méltó ember, aki mellett akkor is van valaki, ha az nem látszik...

*És egy utolsó gondolat: légyszi osszátok meg páran ezt, főleg helyi vagy környékbeli ismerőseim. akik éreznek némi együttérzést! Akik meg nem, azok NE kommentálják!
Köszí!"*

Ezt a szövegrészletet azért emeltem ki, mert kitűnően illusztrálja, hogy hogyan következhet a virtuális térben megnyilvánuló verbális agresszióból a fizikai bántalmazás.

4 Összegzés

A dolgozat első hipotézise, mely szerint *a Facebook felhasználók túlnyomó része napi szinten használja a Facebookot*, alátámasztást nyert - a Facebookozás a válaszadók 94 százalékának a napi rítusai közé tartozik. Nem mindegy tehát, hogy mindennapi életünk részeként milyen tartalmakkal találkozunk ott, különös tekintettel arra, hogy a fiatalabb generáció, gyermekeink már a Facebookkal, - vagy majd az azt leváltó újabb közösségi oldallal – nőnek fel.

A második hipotézis, miszerint *a Facebook felhasználók túlnyomó része - az adatközlők 74 százaléka - ismeri és alkalmazza is a Facebook adatvédelmi beállításokat*, szintén igaznak bizonyult. Az ellenőrző kérdések is ezt támasztják alá, a bejegyzések láthatóságát a kitöltők 86 százaléka korlátozza valamilyen szinten (ismerősök, egyéni beállítások, közeli ismerősök), 66 százaléku ellenőrzi a bejegyzéseket, amiken megjelölik őket, mielőtt az idővonalukra kerülhetnének.

A verbális támadások eseteire vonatkozó kérdésnél az önmagát áldozatként azonosító 44 főből 35 ismeri és alkalmazza az adatvédelmi beállításokat, 5 fő ismeri, de nem alkalmazza, és mindössze 4 nem ismeri. Azok, akik alkalmazzák a közeli / távoli ismerősök listáját, illetve ismerik és alkalmazzák a személyre szabott hírfolyam lehetőségét, éppúgy találkoznak

agresszív tartalmakkal, mint akik nem alkalmazzák ezeket a beállításokat. Bár a korlátozások mértékét, illetve a beállítások kezdeti idejét nem vizsgáltam, ezek az eredmények azt sugallják, hogy a Facebook adatvédelmi beállításai önmagukban nem védenek meg a különböző agresszív támadásoktól, hiába korlátozzuk bejegyzéseink láthatóságát, illetve a számunkra megjelenített tartalmakat, így is találkozunk a verbális agresszió különböző formáival.

A harmadik hipotézis, mely szerint *a Facebook felhasználók többsége rendszeresen találkozik a verbális agresszió valamely formájával a Facebookon*, szintén megerősítést nyert, illetve az is kiderült, hogy *többségüket ez zavarja is*. A kérdőíves kutatás eredményei azt mutatják, hogy a 165 adatközlőből mindössze 10 fő, a válaszadók 6 százaléka érzi úgy, hogy a verbális agresszió semmilyen formájával nem találkozik a Facebookon.

Végül az utolsó feltételezés, azaz hogy *az adatközlők között több áldozatot találunk, mint elkövetőt*, szintén igaznak tűnik. Ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy általánosságban több áldozat létezik, mint agresszor. Elméletileg kategóriánként akár ugyanannyi elkövető is lehetne, mint amennyi áldozat, azonban a támadó gyakran nem is érzékeli megnyilvánulása agresszív természetét, úgy gondolhatja, hogy az természetes és jogos viselkedés az adott helyzetben (bosszú, agresszió átvitel, öngazolás, stb.), illetve az is elképzelhető, hogy ha tudja is, még magának sem szívesen vallja be. Az áldozati, agresszori és megfigyelő szerepek körök részletes vizsgálatához jóval árnyaltabb kérdésfeltevésre lenne szükség.

A kutatás eredményei tehát összhangban vannak a témához kapcsolódó egyéb hazai és külföldi vizsgálatok tapasztalataival – a Facebookon nagyon is gyakori jelenségnek számítanak a verbális agresszió különböző megnyilvánulásai.

Ezt tekinthetjük mellékes problémának is – egészen addig, amíg nem minket, vagy egy közeli ismerősünket, családtagunkat, gyermekünket éri sérelem.

A legegyszerűbb megoldás természetesen az lenne, ha nem Facebookoznánk. Persze a televíziózásról is csak kevesen mondanak le az általa közvetített agresszív tartalmak miatt. Ráadásul ha saját magunkat ki is vonjuk a virtuális világ eme színteréről, az a fiatalabb generációk kiberzaklatási problémáját közel sem oldja meg. A cenzúra szóba sem jöhet; mindannyiunk joga a szólásszabadság – amíg az nem sérti mások jogait. A visszatámadás, a bosszú csak olaj a tűzre – erőszak erőszakot szül.

Amit tehetünk, az elsődlegesen a jelenség, a probléma tudatosítása. Véleményem szerint a részletesebb feltérképezés mellett a megelőzésre, az erőszakmentes kommunikáció korai megismertetésére, az empátia fejlesztésére és a tudatos internethasználatra kell

összpontosítani. Fontos, hogy az idősebb generáció, a szülők és pedagógusok is tisztában legyenek a közösségi oldalak használatának előnyeivel és veszélyeivel egyaránt, hogy probléma esetén a fiatalok bizalommal fordulhassanak hozzájuk – hozzánk. Az „X” és „Y” generációk a számítógépekkel együtt nőttek fel, a „Z” nemzedék tagjait (akik az évezredforduló után születtek) pedig *Marc Prensky* egyenesen Digitális Bennszülötteknek hívja - akik már beleszülettek a digitális világba. Hozzájuk képest az X generáció tagjai – akik korban körülbelül a szüleik lehetnek – csak Digitális Bevándorlók (*Prensky, 2001*). Magam is Digitális Bevándorlóként próbálom támogatni Digitális Bennszülött gyermekem, igyekszem megismerni a világot, amelybe beleszületett, hogy szükség esetén a segítségére lehessenek.

Végezetül pedig szeretnék utalni a *TABBY (Threat Assessment of Bullying Behavior among Youth) in Internet*, avagy *iskolai bántalmazás az interneten* elnevezésű kutatásra, mely a résztvevő öt ország közül Magyarország részéről az ESZTER Alapítvány, az Országos Kriminológiai Intézet és az MTA Szociológiai Intézet közreműködésével, a Daphne JLS/2009-2010/DAP/AG nemzetközi projekt keretében valósult meg, 2011-2012-ben. A kutatás leírása és eredményei megtalálhatók a www.eszteralapitvany.hu weboldalon, azoknak a civil szervezeteknek az elérhetőségeivel együtt, ahova internetes bántalmazás esetén fordulni lehet. Az oldalon található információk érdekesek és hasznosak lehetnek az iskolák, a szülők és az internet felhasználók számára egyaránt.

A téma még rengeteg aktuális kérdést és további kutatásra váró területet rejt magában – internetfüggőség; a verbális agresszió jellemző megjelenési formái a Facebookon és egyéb közösségi oldalakon nemekre, korosztályokra bontva; kiberzaklatás típusai, gyakoriságának felmérése, összefüggései az internet használati szokásokkal, az áldozat személyiségére gyakorolt negatív hatásai; a támadói , a megfigyelői és az áldozati csoport részletes vizsgálata; lárkfüggőség - lárkvadászat – szelfizés jelenségei, illetve a nyomukban kialakuló önértékelési problémák; internetszlang – hogy csak egy párat említsek. A Digitális korban élünk – ideje tehát intézményi szinten is komolyabban foglalkoznunk ezekkel a témákkal, különösen
szociálpedagógusként.

5 Kiegészítő oldalak

5.1 Irodalomjegyzék

- Andorka Rudolf (1997): *Bevezetés a szociológiába*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Aronson, E. (1999): *A társas lény*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Batár Levente (2009): *Diskurzusok elemzése nyelvi agresszió szempontjából. Doktori értekezés*. Pécsi Tudományegyetem BTK NYDI, Pécs. [online] <URL: <http://nydi.btk.pte.hu/sites/nydi.btk.pte.hu/files/pdf/BatarLevente2010.pdf>> [2014.9.21.] 75.
- Buda Béla (1986): *Az agresszió megértésének pszichológiai korlátai*. In: Csányi Vilmos (szerk.) *Agresszió az élővilágban*. Natura, Budapest. 183–194.
- Czeizer Zoltán: *A másodlagos szóbeliség térnyerése az interneten*. In: Czeizer Zoltán és Csanády Márton (szerk.) *Az internet mítosz*. Kodolányi Füzetek 3. Székesfehérvár. [online] <URL: http://mek.oszk.hu/01400/01437/html/kod03_2.htm#3> [2014.9.24.]
- Domonkos Katalin (2014): *Cyberbullying: zaklatás elektronikus eszközök használatával*. In: *Alkalmazott pszichológia - az Alkalmazott Pszichológia Alapítvány (APA) folyóirata* 2014/1. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. [online] <URL: http://ap.elte.hu/wp-content/uploads/2014/05/APA_2014_1_VEGLEGES.pdf> [2014.9.21.]
- Domonkosi Ágnes (2008): *A nyelvi agresszió szerepe a személyközi viszonylatokban*. In: Zimányi Árpád (szerk.) *Az agresszió kutatásról interdiszciplináris keretben*. Acta Academiae Paedagogicae Agriensis, Nove Series Tom. XXXV., Eger [online] <URL: mnyelv.ektf.hu/tk2008.doc> [2014.10.08.]
- Evans, P. (2004): *Szavakkal verve... Szóbeli erőszak a párkapcsolatokban*. Háttér Kiadó - NANE Egyesület, Budapest.
- Körmendi Attila - Szklenárik Péter (2014): *A szemlélők szerepe az iskolai zaklatásban*. In: *Alkalmazott Pszichológia* 2014, 14 (2):105-121. [online] <URL: http://www.eltereader.hu/media/2014/09/APA_2014_2_READER.pdf> [2014.10.21.]
- Nuccitelli, M. Psy.D. (2014): *Cyberbullying Tactics 2014*, iPredator Inc. [online] <URL: <https://darkpsychology.co/cyberbullying-tactics-bullets>> [2014.9.10.]
- Parti Katalin és Schmidt Andrea (2013): *Iskolai bántalmazás az interneten - Magyarországi adatok*. In: *Digitális Nemzedék Konferencia 2013*. [online] <URL:

http://www.eltereader.hu/media/2014/05/Digitalis_nemzedek_2013_konferenciakotet_READER.pdf > [2014.9.21.] p.59.

- Prensky, M. (2001): Digital Natives, Digital Immigrants. In: *On the Horizon* (MCB University Press, Vol. 9 No. 5, October 2001) . [online] <URL: <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf> > [2014.11.04.]
- Ranschburg Jenő (1983): *Félelem, harag, agresszió*. Tankönyvkiadó, Budapest. 90.
- Ranschburg Jenő (2007): A meghitt erőszak. In: *Rögök az úton. Egyén és család - pszichológiai írások*. Saxum Kft., Budapest.
- Roosendaal, A. (2011): Facebook tracks and traces everyone: Like this! Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series. *Social Science Research Network Electronic Paper Collection* No. 03/2011 [online] <URL: <http://ssrn.com/abstract=1717563>> [2014.09.24.]
- Rosenberg, M. B. (2001): *A szavak ablakok vagy falak*. Agykontroll Kiadó, Budapest
- Séra László (2001): *Általános pszichológia*. Comenius Bt., Pécs.
- Stones, R. (1994): *Szállj le rólam! Ne hagyd, hogy gyötörjenek...*, Park Kiadó, Kaposvár.
- Tóth Péter (2007): A médiahatás-kutatás problémái: az agresszió és az erőszak rekonceptualizálása. In: *Médiakutató* 2007 tél. [online] <URL: http://www.mediakutato.hu/cikk/2007_04_tel/05_mediahatas_eroszak > [2014.10.21.]
- Willard, N. E. (2007): *Cyberbullying and Cyberthreats. Responding to the Challenges of Online Social Aggression, Threats and Distress*. Research Press, USA [online] <URL: <http://miketullylaw.com/library/cbcteducator.pdf> > [2014.09.24.]
- Weboldalak:**
- Ditch the Label Anti-Bullying Charity (2014): The Annual Cyberbullying Survey 2013. <URL: <http://www.ditchthelabel.org/annual-cyber-bullying-survey-cyber-bullying-statistics/>> [2014.11.05.]
- Eszter Alapítvány (2013): <URL: http://www.eszteralapitvany.hu/wp-content/uploads/2013/03/Hova.fordulhat.pedagogus.szulo_gyerek1.pdf> [2014.11.05.]
- Gyermekbarát (2014): Internetes zaklatási formák, technikák. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium. <URL: <http://gyermekbarat.kormany.hu/akadalymentes/internetes-zaklatasi-formak-taktikak> > [2014.10.03.]
- Online Etymology Dictionary (2001-2014): Harper, Douglas <URL: <http://www.etymonline.com/index.php?term=aggression>> [2014.09.08.]

PureSight (2010-11): Real Life Stories. <URL: <http://www.puresight.com/Real-Life-Stories/real-life-stories.html> > [2014.10.24.]

Social Daily (2014): Social Daily Statisztikák, Magyarország. <URL: <http://analytics.socialdaily.com/hu/facebook/countries/hu/> > [2014.11.02.] <URL: <http://hu.socialdaily.com/articles/2014/10/29/az-aktiv-facebookozok-szama-mar-alig-marad-el-kina-teljes-lakossagatol> > URL: < <http://hu.socialdaily.com/articles/2014/10/22/tobb-amerikai-tajekozodik-a-facebookrol-mint-a-cnn-rol> >

Wikipedia (2014): Facebook. < URL: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Facebook> > [2014.10.02.]

Hivatkozott jogszabályok:

2012. évi C törvény a Büntető Törvénykönyvről, 222.§ , 226 – 227. §.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV Utolsó letöltés: 2014.11.04

2003. CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 8.§. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300125.TV Utolsó letöltés: 2014.11.08.

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 2:50.§ , 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 2:48.§ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300005.TV Utolsó letöltés:2014.11.04.

5.2 Mellékletek

5.2.1 Kérdőív

(Az online kérdőívet a Google Űrlap online alkalmazásával készítettem, a megjelenése így némileg módosult a Word formátumba történő átszerkesztéskor)

Kutatás - Facebook kérdőív

A kérdőív a szakdolgozati kutatásom része. Témája a Facebook-hoz kapcsolódik, kitöltése anonim és néhány percet vesz csak igénybe. Segítségét előre is köszönöm, Lőkös Virág

***Kötelező**

1. Életkor *

- ☐ 13-18
- ☐ 19-25
- ☐ 26-35
- ☐ 36-45
- ☐ 46-55
- ☐ 56-65
- ☐ 65+

2. Mikor regisztrált a Facebookra? *

- ☐ 2008
- ☐ 2009
- ☐ 2010
- ☐ 2011
- ☐ 2012
- ☐ 2013
- ☐ 2014

3. Neme *

- ☐ Férfi
- ☐ Nő

4. Mire használja Ön a Facebookot ?*

(Kérem röviden jellemezze)

.....

.....

5. Általában milyen gyakran használja a Facebookot? *

- ☐ ritkábban, mint hetente
- ☐ hetente 1-2-szer
- ☐ naponta
- ☐ naponta többször

6. Általában milyen eszközön használja a Facebookot? *

- ☐ számítógépen (asztali gép, laptop, tablet)
- ☐ mobiltelefonon
- ☐ mindkettőn egyformán

7. Hány ismerőse van a Facebookon? *

- 1-100
- 101-400
- 400-nál több

8. Milyen gyakorisággal szokott Ön posztolni a saját, vagy mások idővonalán? *

- Soha
- Ritkán, alkalomszerűen
- Gyakran

9. Milyen tartalmakat szokott Ön általában megosztani? *

(Több választ is megjelölhet)

- Állapotom
- Fotóim, videóim
- Érdekes írások, cikkek
- Zenék, videóklippek
- Más felhasználók posztjai
- Jótékonykodási, segítségnyújtási felhívások
- Nem szoktam tartalmakat megosztani
- Egyéb:.....

10. Tisztában van Ön a Facebook adatvédelmi beállítás lehetőségeivel? *

- Nem
- Igen, de nem foglalkozok velük
- Igen és alkalmazom is az adatvédelmi beállítási lehetőségeket

11. Van Önnek közeli és / vagy távolabbi ismerősök listája? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

12. Ki láthatja az Ön bejegyzéseit? *

- ☐ Közeli ismerősök
- ☐ Nyilvános
- ☐ Egyéni beállítások szerint

13. Ismeri Ön a személyre szabott hírfolyam létrehozásának lehetőségét? *

- ☐ Nem
- ☐ Igen, de nem alkalmazom
- ☐ Igen és alkalmazom is

14. Ellenőrzi a bejegyzéseket, amelyekben az ismerősei megjelölik, mielőtt megjelennének az Ön idővonalán? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

15. Ha Önnek tetsző tartalmat lát, "lájkolja" azt? *

- ☐ soha

- ☐ időnként
- ☐ mindig

16. Ha Önnek nem tetsző tartalmat lát a Facebookon, kinyilvánítja a véleményét? *

- ☐ soha
- ☐ időnként
- ☐ mindig

17. Ha Önnek nem tetsző tartalmat lát az idővonalán, előfordul, hogy elrejtí vagy törli azt? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

18. Ha valaki túl sok Önnek nem tetsző tartalmat jelenít meg a Facebookon, előfordul, hogy Ön használja a "követés befejezése" lehetőséget? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

19. Előfordult már, hogy valakit törölt az ismerősei közül, a túl sok Önnek nem tetsző megnyilvánulása (posztok, megosztások, hozzászólások) miatt? *

- ☐ igen
- ☐ nem

20. Ha volt már olyan, hogy törölt valakit az ismerősei közül, kérem röviden jellemezze az okát:

(nem kötelező kitölteni)

.....

.....

21. Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt? *

	Nem szoktam találkozni vele	Találkozok vele és zavar	Találkozok vele, de nem zavar
Szexista nyelvhasználat	☐	☐	☐
Rasszista megnyilvánulások	☐	☐	☐
Egymás sértegetése	☐	☐	☐
Fenyegetés, fenyegetőzés	☐	☐	☐
Kioktatás	☐	☐	☐
Durva szidalmazás	☐	☐	☐
Provokáció	☐	☐	☐
Félelemkeltés	☐	☐	☐
Megalázás	☐	☐	☐
Káromkodás, trágár nyelvhasználat	☐	☐	☐

22. Az alábbiak közül mely esetek történtek már meg Önnel a Facebookon? *

(kérem jelölje azokat, amelyek már megestek Önnel. Több válasz is lehetséges)

- ☐ Nem hívtak meg bizonyos csoportba, vagy eseményre és ez rosszul esett, kirekesztve éreztem magam.
- ☐ Egy vita során valaki kellemetlen helyzetbe hozott a hozzászólásával.

- A Facebookon valaki hamis információt, rosszindulatú pletykákat terjesztett rólam.
- Valaki a faji hozzátartozásom, a vallásom, a szexuális beállítottságom, vagy a politikai nézeteim miatt bántó módon kritizált a Facebookon.
- Valaki bántó módon kioktatott a Facebookon.
- Valaki bizalmas információkat osztott meg rólam a Facebookon, a beleegyezésem nélkül.
- Valaki zaklatott, fenyegető üzenete(ke)t küldött a Facebookon.
- Valaki a nevemben profilt hozott létre és tartalmakat tett közzé, vagy üzeneteket küldött az ismerőseimnek és ezzel kínos helyzetbe hozott.
- Egy heves vita során valakinek beszéltem.
- Valakit direkt kellemetlen helyzetbe hoztam a beszélésaimmal.
- Egy adott közösségen belül direkt nem hívtam meg valakit egy Facebook csoportba vagy eseményre, hogy érezze, nem közénk való.
- Valakiről bizalmas információkat tettem közzé, mert úgy éreztem, megérdemelte. Közzétettem egy adott népcsoportról alkotott véleményemet. Valaki más nevében tettem közé tartalmakat, hogy kellemetlen helyzetbe hozzam. Valakit kritizáltam a kinézete, a vallása, vagy szexuális beállítottsága miatt. Valakit megfenyegettem, mert szerintem megérdemelte.
- A fentiek közül egyik eset sem történt meg velem.

23. Amennyiben érte már Önt a Facebookon valamilyen sérelem, kérem, írja le röviden az esetet.

(nem kötelező kitölteni)

.....

.....

.....

.....

24. Mi volt a reakciója az Önt ért sérelemre?

(Nem kötelező kitölteni)

- Visszaszóltam / visszatámadtam.
- Töröltem az illető hozzászólását.
- Befejeztem az illető követését.

- Letiltottam az illetőt.
- Töröltem a támadót az ismerőseim közül.
- Feljelentettem a támadót.
- Egyéb:.....

25. Érte már az Ön ismerőseit a Facebookon támadás? Ha igen, kérem röviden írja le a legkirívóbb esetet.

(nem kötelező kitölteni)

.....

.....

.....

.....

Válaszát rögzítettük. Köszönöm az együttműködést!

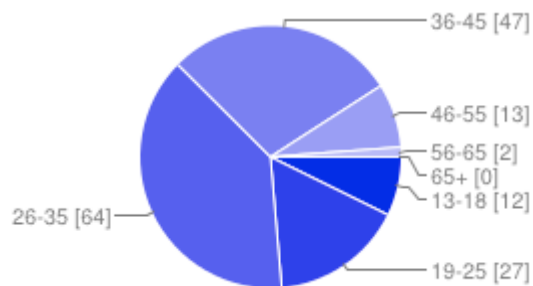
5.2.2 A kérdőívre érkezett válaszok összesítése

(Bemásolva a Google Űrlap alkalmazásból)

165 válasz

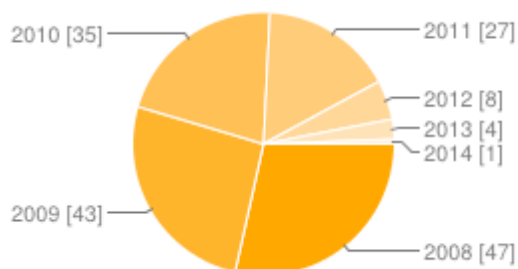
Összegzés

Életkor

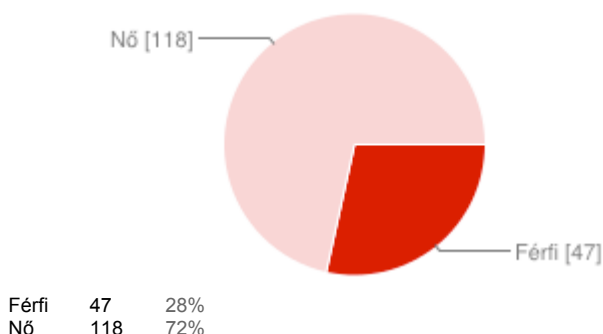
13-18	12	7%
19-25	27	16%
26-35	64	39%
36-45	47	28%
46-55	13	8%
56-65	2	1%
65+	0	0%

Mikor regisztrált a Facebook-ra?

2008	47	28%
2009	43	26%
2010	35	21%
2011	27	16%
2012	8	5%
2013	4	2%
2014	1	1%

Neme

Mire használja Ön a Facebookot?

Kapcsolattartás az ismerősökkel, csoportokban való anyagmegosztás az egyetemi szaktársakkal.
Kapcsolat tartásra.

Vicces képek nézegetése, hír-linkek kiválasztása, egy-két hasonló érdeklődésű csoportban társalgásra.

Információ gyűjtés a világ dolgairól-fenntartásokkal persze ;-) Belső csoportokban kommunikáció a tennivalókról, időpontokról.

Ismerősök keresésére, cégek keresésére, mások életébe kukkantásra

Kapcsolat tartás

Kapcsolattartás barátokkal ismerősökkel

Nézegetem a sok marhaságot. (vicces képek, videók)

Hírek, történetek olvasása, ismerősökkel üzenetváltás.

kapcsolat tartás

Kapcsolat tartás céljából, és a napi friss információk értesülésére, világ szinten... :)

Vállalkozás + privát

Reklam,kapcsolattartas,tájékoztatás

kapcsolattartásra

Főleg a chat miatt. Másod sorban a hírek miatt

Ismerősök fotói,játék

beszélgetés ismerkedés

Üzleti kapcsolatépítésre, self-marketingre.

barátaimmal beszélgetni

Beszélgetés.

Kapcsolattartás,hírek olvasása

Kapcsolattartásra, újságolvasásra, rendezvények megismerésére

Kapcsolattartásra régi osztálytársakkal, messze élő barátaimmal!

Beszélgetés meg zenehallgatás

Chat

Kapcsolattartásra, tartalmak megosztására

.

Hírek, zene, irodalom, film, fotoalbum, régi emlékek, receptek, tarsalgas

"Magazin", kapcsolattartás

Baratokkal kapcsolattartasra

információszerzésre

Alapvetően kapcsolattartásra külföldi barátaimmal, valamint egyetemmel kapcsolatos

információáramlásra

Távoli ismerőseimmel való kapcsolattartás.

Ismerősökkel kapcsolattartásra, csoportokon belüli megosztásra.

Kapcsolatot tartok barátaimmal

Hirfolyam olvasása

Kapcsolat tartás,érdekességek olvasgatása,képek nézegetése,megosztás

Kapcsolattartásra.

Barátaimmal való beszélgetésre, ismerősök keresésére.

Játék.barátok

kapcsolattartás információszerzés, megosztás

általában az állatvédelemmel kapcsolatos hírek, hirdetések érdekelnek, valamin a szép fotók

-kapcsolattartás (chat) -saját tartalmak megosztása -információszerzés -ismerősök megismerése :) - hírek

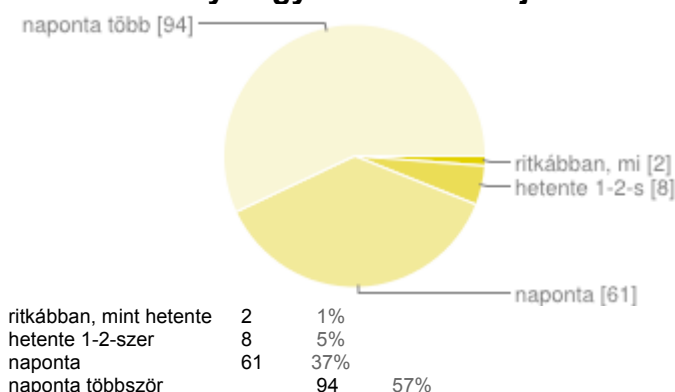
Kapcsolattartás, cikkek olvasása

Látószög szélesítése, inspirálódás, kapcsolattartás, szórakozás, kommunikáció, reklámozás, programtervezés
 szöveges üzenet küldéséhez
 Ismerősökkel kapcsolat tartás, beszélgetés.
 Kapcsolattartás ismerősökkel, újdonságok, hírek a világból, ismerősöknek kirándulásokról képes beszámoló
 Információ gyűjtés, információ átadás
 Kapcsolattartás ra.
 Kapcsolat tartás barátokkal
 Megkeresek rég nem látott ismerősöket! Kapcsolat tartás!
 Kapcsolattartás, információszerzés
 Kapcsolattartás, szórakozás.
 - levelezés barátokkal - egy-két fontosabb oldal követése newsfeedben - érdekes külföldi oldalak (buzzfeed, mashable) követése
 levelezések . alternatív hírek és tiltott történelem megosztására . a világ eltitkolt jelenlegi helyzetének megismertetése :)
 kapcsolattartás, szakmai ismerkedés, reklámfelület
 kapcsolattartás, példaképek követése
 Születésnapok, névnapok...
 külföldi barátaimmal való kapcsolat tartásra, a zenei márkám népszerűsítésére, munkatársaimmal csoportos csetelésre a
 kommunikáció gördülékeny, képnézegetésre, az általam követett forumokkal informálódására
 kapcsolattartás, játék, hírek, szórakozás
 sok olyan van itt amit máshonnan nem tudok.....tudom követni a távoli ismerősöket akikkel csak itt találkozunk..
 Kapcsolat tartas, velemeney kozles, baratokkal foto megosztas.
 following friends and family
 Kapcsolat tartásra
 levelezés, játék, hirdetés, alkalmasint informálódás megosztott linkek által
 - üzenetküldésre - képek, gondolatok, információk megosztására - kapcsolattartásra - tájékozódásra
 számomra érdekes cikkek olvasása, kapcsolattartás,
 üzenetváltásra,unaloműzésre
 barátokkal és rokonokkal való kapcsolat tartásra
 x
 Mindenre!!!!!!
 Programrszervezésre, kapcsolattartásra
 kapcsolattartás, események szervezése, kikapcsolódás
 Kapcsolattartás
 információszerzés (események, oldalak bejegyzéseinek követése) internetes tartalmak megosztása
 Facebook oldal adminisztráció
 korlátozott mértékben kapcsolattartás, cset
 Kapcsolattartásra
 kapcsolattartás
 Távol élő ismerőseimmel kapcsolattartás céljából
 Hírek, érdekességek olvasására.
 facebookozásra
 chat
 Kapcsolattartás, információszerzésre, néha munkára is.
 zenet megosztani barátoknak irogatni sms helyett
 Ismerősökkel beszélgetek
 kapcsolattartás, informálódás
 információ szerzésre,chatelésre
 semmire
 érdekesség, infó
 Barátokkal kapcsolattartás, legújabb zenék meghallgatása
 Kapcsolattartás távoli rokonokkal ismerősökkel.
 Kapcsolattartás
 Kapcsolattartásra,információ átadásra/szerzésre
 Munka
 barátokkal kapcsolattartás, érdekes információk megosztása
 ily módon tartom a kapcsolatot távol élő közelebbi, távolabbi ismerősökkel. megosztok számomra fontosnak ítélt híreket, képeket,-
 kivéve politikát. és örömmel olvasgatom a barátaim által megosztott cikkeket.

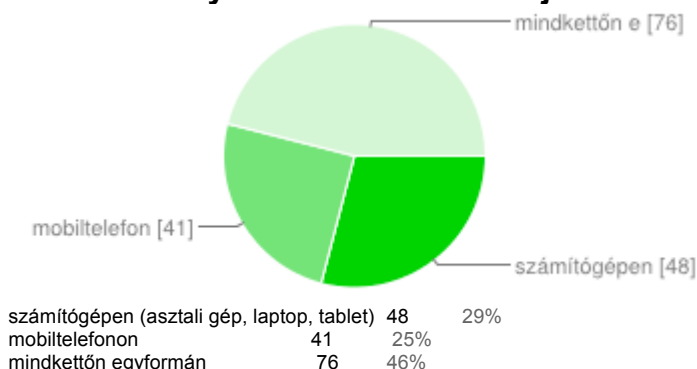
Kapcsolattartás, információszerzés
 Kapcsolatok fenntartására. Információk továbbítására illetve birtoklására.
 Ismerősökkel, családtagokkal való kapcsolattartásra. Különböző információk beszerzésére.
 Kikapcsolódásra az az játszom.
 hírek, informacok, ismerosokkal kapcsolatos torteneseK nyomon kovetese.
 ismerősökkel való kapcsolattartás
 Barátokkal való beszélgetésre, jelenleg munkakereséshez is.
 beszélgetés, kapcsolattartásra
 Lyukas idő kitöltésére, kikapcsolódásra.
 Hirolvasásra
 Jó látni, hogy mik történnek az ismerőseimmel. Főleg azokról szeretek hallani, akikről a Facebook nélkül semmit sem tudnék. Így
 tudjuk tartani a kapcsolatot is. Szeretem emellett olvasni az érdekes cikkeket, vicces és hasznos történeteket. Ha pedig valami nem
 érdekel, azonnal átfut rajta a szemem, könnyen szelektálom, nem zavar.
 Kapcsolattartás pár emberrel (akikkel egyébként is van)
 Hirdetés feladására, babaruhák és egyéb dolgok vásárlására
 Ismerősök, rokonok keresésére, böngészés céljából!!
 Ezen keresztül tartom a kapcsolatot a távolabbi barátaimmal. Fényképeket osztok meg, és itt tájékozodom az egyetem dolgairól.
 Játék, Chat, Kapcsolat tartás, Kapcsolat építés.
 Kapcsolat tartás Hírek, újdonságok olvasása Állás ajánlatok
 Beszélgetésre
 kapcsolattartás az ismerőseimmel, sokukkal ez az egyetlen kontaktom
 Szórakozás..
 Információszerzés, kapcsolattartás (magán és munka), cég, blog oldalának gondozása, események szervezése.
 INFORMÁCIÓ SZERZÉS: RECEPTEK, KULTÚRA. ISMERKEDEÉS
 Külföldi ismerősökkel, Prágai testvéremmel tartom a kapcsolatot facebookon.
 Ismerosokkal valo kapcsolattartas, lakohelyi kozosseK, borze oldalak, esemenyek lebonyolitasa, fotok tarolasa
 olvasom a sok ökörséget és jól beírok mindenhova.... :)
 kommunikáció
 Követem, hogy mi történik az ismerőseimmel + érdekes linkeket olvasok (amiket megosztanak).
 Időnként eseményekről,
 helyszínekről, stb. tájékozodom, a hivatalos facebook oldalukról.
 Baratokkal valo kapcsolattartasra!
 Könnyű elérhetőség, chat.
 ismerőseimmel való kapcsolattartás: rég nem látott barátok, ismerősök, külföldön élő rokonok, barátok...stb. fórumok/hirdetések:
 álláslehetőség, pályaorientációs információk, szakirányú lehetőségek...stb.
 Saját vállalkozás népszerűsítése Info-k aktualitások megtekintése ismerostól Neha: találkozó (evfolyam) szervezésre
 Távoli városokban élő rokonokkal kapcsolattartás. Informálódás a kedvelt cégekről, hírekről, érdekességekről. Időnként akciók,
 nyereményjátékok. Egyfajta blogként az írásaimhoz.
 info szerzes ,kapcsolat tartas regi vagy tavoli ismerosokkal,masok hulyesegenek nezegetese.
 baráti levelezés, hírfolyam átfutása, főbb napi hírek olvasása
 Kapcsolattartás, informalodas ismeroseimrol
 Cikkeket olvasok, ruhákat árulok, ismerősökkel levelezgetek.
 Semmire!
 Ismerősök események követése, chat
 Online eladás támogatására.
 Kapcsolattartás
 Ismerosokkal kapcsolattartas. Bongeszgetes. Szulinapi kozszontesek :)
 Üzenetváltás, ismerősökről, eseményekről tájékozódás
 kapcsolattartás, játék, munkáimról visszajelzés
 személyes kapcsolattartás munka
 Kapcsolat tartás.
 Információforrás - éttermek, események, filmek, stb. illetve kapcsolattartási funkció.
 To keep up with friends and family.
 Kapcsolattartás barátokkal, távolabb élő rokonokkal, kollégákkal, esetenként régi ismerősökkel.

Ötletek gyűjtésére, kommunikálásra, leckeegyeztetésre, ismerősök keresésére, közérdekű információk terjesztésére
 kapcsolattartás, információszerzés, időtöltés
 Kapcsolattartás az ismerősökkel.
 Kapcsolattartás, eseményszervezés, néha csak úgy pörgetem a falat, hátha valami érdekesbe botlom szakma
 Levelezés. Fotók feltöltése. Számomra érdekes cikkek, fotók, rajzok, zenék megosztása.
 Kapcsolattartás....
 Figyelemmel kísérem az ismerőseim életének történéseit, a hétköznapijait. Figyelem az Index, a HVG híreit. Meghallgatom az ismerőseim által kitett zenéket, információkat szerzek közelgő eseményekről. Kevesekkel tartok kapcsolatot kizárólag csak a facebookon.
 Kapcsolat tartásra, beszélgetésre, szórakozásra, információ szerzésre

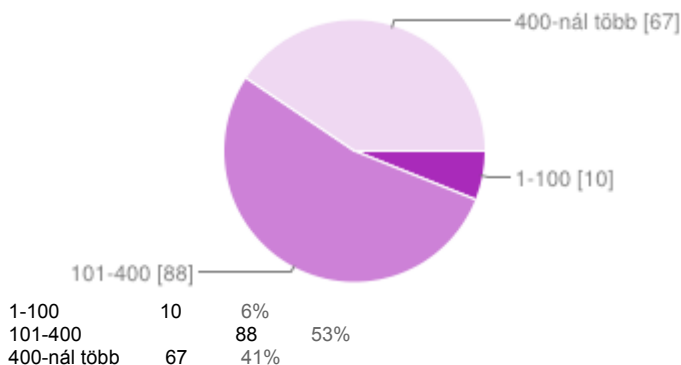
Általában milyen gyakran használja a Facebookot?

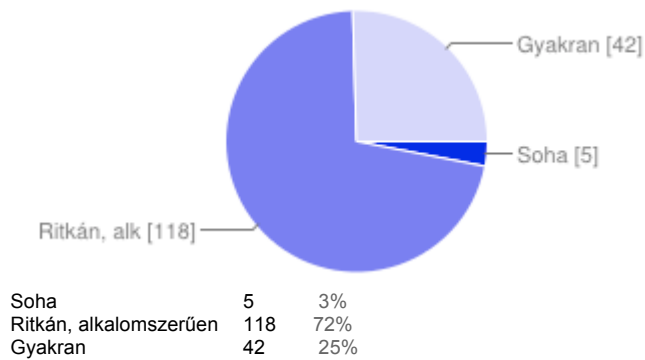
Általában milyen eszközön használja a Facebookot?

Hány ismerőse van a Facebookon?

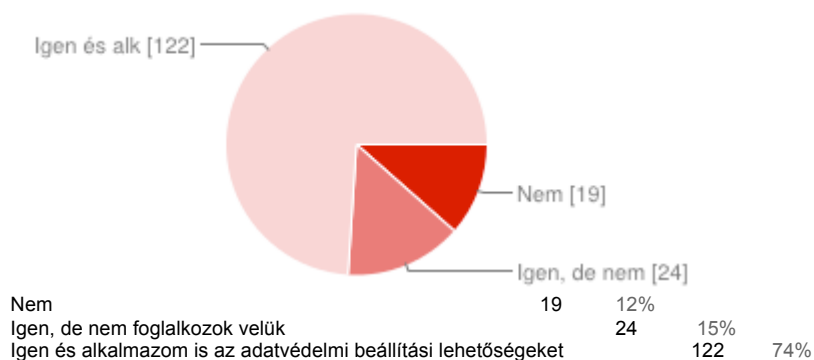
Milyen gyakorisággal szokott Ön posztolni a saját, vagy mások idővonalán?

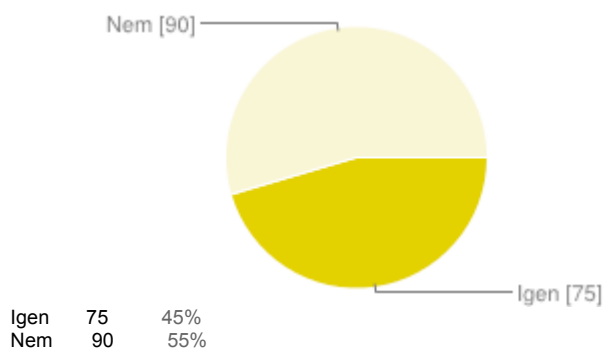
Milyen tartalmakat szokott Ön általában megosztani?

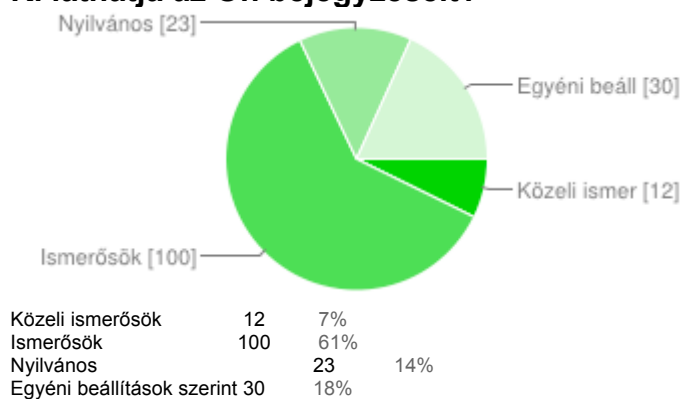
Tisztában van Ön a Facebook adatvédelmi beállítási lehetőségeivel?

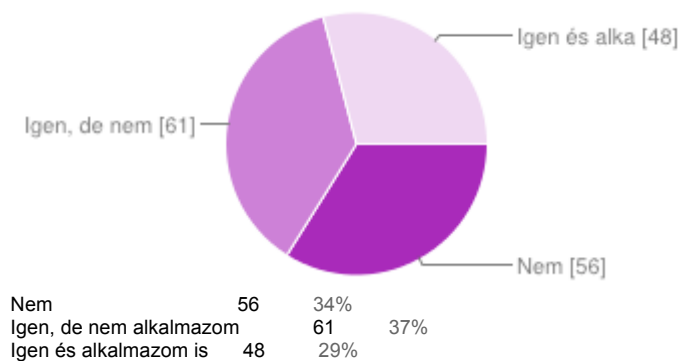
Van Önnek közeli és / vagy távolabbi ismerősök listája?

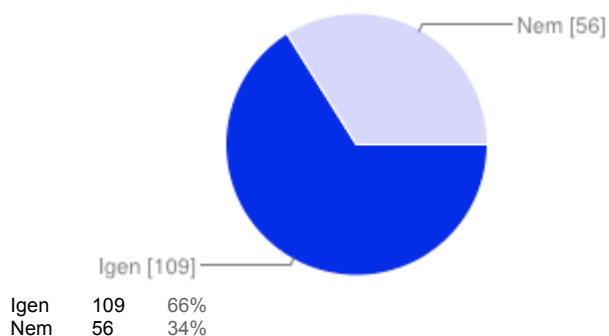
Ki láthatja az Ön bejegyzéseit?

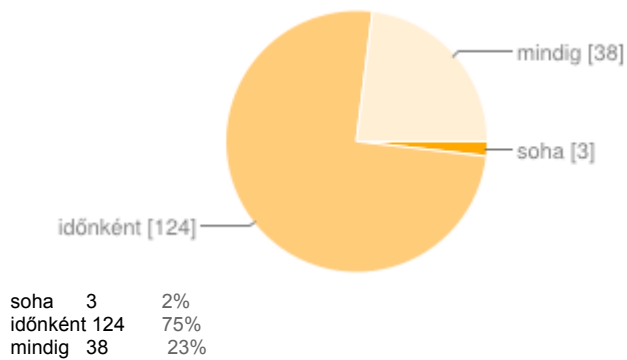
Ismeri Ön a személyre szabott hírfolyam létrehozásának lehetőségét?

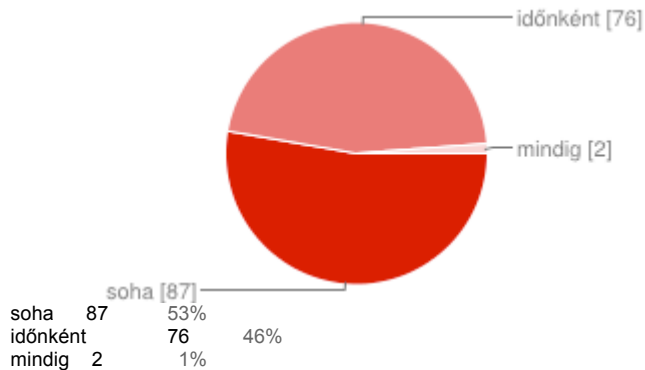
Ellenőrzi a bejegyzéseket, amelyekben az ismerősei megjelölik, mielőtt megjelennének az Ön idővonalán?

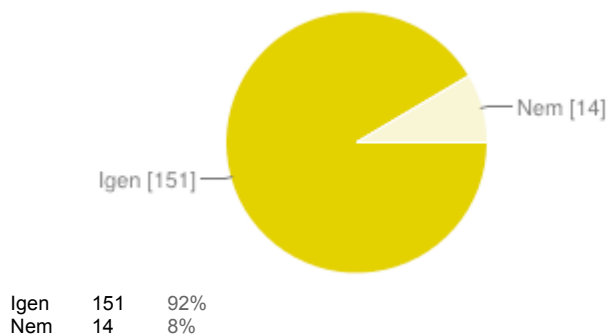
Ha Önnek tetsző tartalmat lát, "lájkolja" azt?

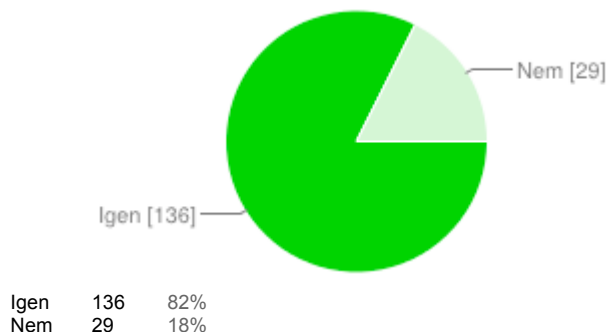
Ha Önnek nem tetsző tartalmat lát a Facebookon, nyilvánítja a véleményét?

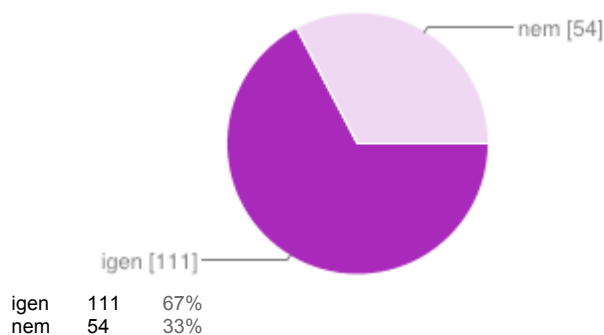
Ha Önnek nem tetsző tartalmat lát az idővonalán, előfordul, hogy elrejtí vagy törli azt?

Ha valaki túl sok Önnek nem tetsző tartalmat jelenít meg a Facebookon, előfordul, hogy Ön használja a "követés befejezése" lehetőséget?

Előfordult már, hogy valakit törölt az ismerősei közül, a túl sok Önnek nem tetsző megnyilvánulása (posztok, megosztások, hozzászólások) miatt?

Ha volt már olyan, hogy törölt valakit az ismerősei közül, kérem röviden jellemezze az okát:

Tolakodó, engem nem érintő/érdeklő postok naponta többször

erőszakos politika

Felzaklatott, idegesített

Utcán nem köszönt vissza több alkalommal, így még az ismerős kategóriába sem fér bele.

Játékelkérés

töménytelen mennyiségű fotó a szaros gyerekéről vagy álhírek megosztása teljes átéléssel

Az Egoista magamutogatókat kilövöm.

Hosszú lenne kifejteni, túl röviden meg nem lehet, így pár címszóban jellemezném (nyersen) : - eltérő életkorú/nemi különbségek,

nézetek miatt (idegesítő meghívások, játékelkérések, posztok, vallási/szexista... egyéb

megnyilvánulásai napi szinten zavaróak

voltak) - olyan "ismerős" akivel egyszer, max. kétszer beszéltem pár szót, esetleg látott

középsikolában/egyetemen, kimondott

kapcsolat nem jött létre -> beszélgetés és közös érdeklődés/érdeklődés hiányában "főlölegesnek"

éreztem jelenlétét az üzenőfalamon és az ismerőseim között - jó barát/ismerős/párkapcsolat akivel

megromlott a kapcsolat

mert idegesített, vagy undok volt

mert nem érdekelt !!!!!

-Rengeteg játékelkérőt küldött. Többszöri felszólításra sem hagyta abba, úgyhogy azt mondtam

neki - A kurva anyád! - és ezt követően töröltem az ismerőseim közül, sőt! Le is tiltottam! - A másik

ilyen eset egy olyan férfi egyeddel kapcsolatban történt, akinek volt a facebookon kb. 40 ugyanolyan profilja. Ez beteg! Amikor ez feltűnt inkább töröltem.

túl sok rasszista tartalom megjelenítése

zavart

nem akartam tartani a kapcsolatot vele

fasiszta megnyilvánulások

A rengetek nem kért játékelkérés miatt legtöbbször!!

Egyszer fordult elő. Túl sok felzaklató, obszcén, provokatív és negatív kommentet tett fel, naponta

többször. Én erre nem vagyok kíváncsi.

Mert olyan tartalmakat osztott meg amik zavarták a lelki békémet.

Túl sok számomra irreleváns bejegyzés.

Agresszív megnyilvánulások,

Megromlott kapcsolat

keretlenül túl sok játékra való felhívás miatt (naponta)

túl sokat posztolt, nem szerettem volna semmilyen információt megosztani vele.

zaklatott engem...

A nem annyira közel ismerősök közül nincs szükségem olyanokra, akik esetleg rengeteget posztolnak

olyan dolgokról, amik engem kifejezetten zavarnak. Ilyenkor mérlegelek, ha jobban idegesít az illető,

mint amennyire fontos az "ismeretségünk", akkor törölöm,

egyébként csak leiratkozom róla, így megkímélem magam a bejegyzéseitől.

Egyik ismerősemet töröltem, aki bejelölt engem, de közben meg undorító dolgokat művelt és sokszor

megbántott, így onnantól fogva nem voltam rá kíváncsi, máig így van ez. És jól is van.

Sokat posztolt számomra érdektelen dolgokat.

Nem él a személy, más esetben pedig számomra nagyon szélsőséges megnyilvánulásai miatt

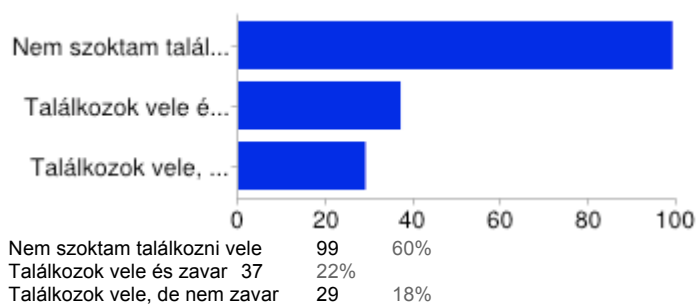
Rasszista megjegyzések

Nyomdafestéket nem tűrő szavak

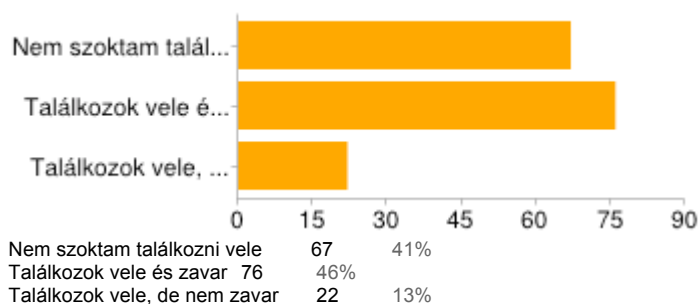
Túl sok negatív bejegyzés az adott személy magánéletéről, ...önsajnálató, senkit nem érdekel, magányos és beteg elmére vall.

Már nem volt értelme, vagy megromlott a kapcsolat.
 Igyekszem korlátozni a tartalmakat az építő ill. ismeretterjesztő témákra, valamint a keep in touch fontosságát tartom szem előtt, amibe szerintem nem tartozik bele a következő kérdésben felsorolt megnyilvánulások egyike sem.
 Egyetlen visszajelzése sem volt Nem volt évi 1 db üzenete sem Nem értettem egyet a posztokkal, amik rendszeresek voltak
 Megszakadt a kapcsolat. Sértő bejegyzés.
 Sok szexuális képet rakott ki! És Sok olyan posztokat nyomnak ki Facebook-ra ami nekem nem tetszett!
 Babás fotók, 2óránként pitbull, stb stb a fene se kíváncsi állandóan...
 Radikális politikai nezetek miatt
 n/a
 Nem találtam a viselkedését modorszerűnek.
 Nem tartottam vele már a "való világban " sem a kapcsolatot. Ezért töröltem, illetve nem kívántam, hogy nyomon tudja követni a"posztjaim".
 Összevesztünk, sértegettük egymást!
 hozzászólások, ökörséget osztott meg
 Ertekrendemmel összeegyeztethetetlen tartalmak 12 év alatti gyerek
 Személyes konfliktus miatt.
 idegesített
 Csak pornos posztokat tett ki minden orban, ha ezt befejezte jöttek a veres szetmarcangolt hullak!
 - szélsőséges, kirekesztő és rasszista megnyilvánulások - folyamatos játék felkérések - a kérésem után is küldött meghívót olyan oldalakra és eventekre, amelyek emelt díjas csalások (ncore event pl) és lájkvadász oldalak voltak.
 Politikai, illetve etikai ellentét miatt!
 Brutális depressziós vagy erőszakos dolgokat posztolt és nem változtatott rajta miután megkértem.
 Antiszemita megjegyzések.
 Tele volt vele a főoldalam
 ha valaki -túlságos nyitottságot tanusít a privát szférájáról -mégsem ismerem mert egy faszt :) nem szeretem a negatív embereket
 rasszista megnyilvánulas, mindennapos horoszkop automatikus megosztása
 távoli ismerős volt, nem volt értelme a facebookos kapcsolatnak, hülyeségeket posztolt
 - kiderült, hogy hülyébb, mint gondoltam - sok "ismerős" nem érdekelt, nem ismerem, szinte sose találkozok vele, ezért törlöm.
 Mintha egész nap a facebook előtt ülne, és a hírfolyamom nagy részét az ő hülyeségei tették ki.
 Baromi unalmas és idegesítő volt.
 túl sok számomra érdektelen, gagyi poszt
 Törölni még senkit nem töröltem de már érik pár versenyzőnek...
 Nem tetszettek a posztok amikket állandóan megosztott
 Vállalkozásom kárát látta
 Tul sok post Negativ postok
 nem tartom velük a kapcsolatot.
 Túl sok semmirevaló cikket osztott meg. Illetve minden órában minimum két fotót magáról.
 Játékfelhívások és ostoba tartalmak megosztása, illetve kapcsolat megromlása.
 -túl sok politikai jellegű bejegyzés -túl gyakori, érdektelen, személyes jellegű "állapotom" megosztás -
 túl sok negatív tartalmú
 közlemény közzététele (erőszakos, sokkoló képek, videók)
 Tőlem távol álló ideológiai, vallási posztok naponta többször. Túl sok családi fénykép naponta többször. Idegesítő szívek, idézetek, csillogó műkörmök.. :)
 Meg akartam szakítani minden kapcsolatot es ebbe a virtuális is beletartozott

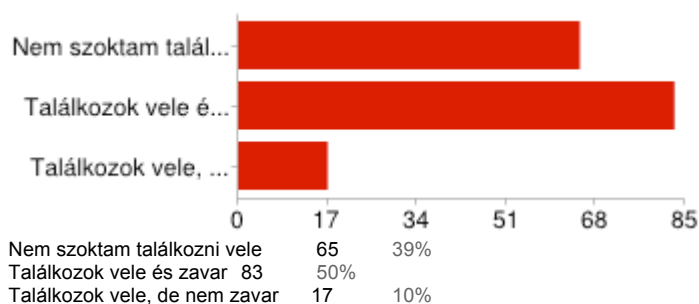
Szexista nyelvhasználat [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

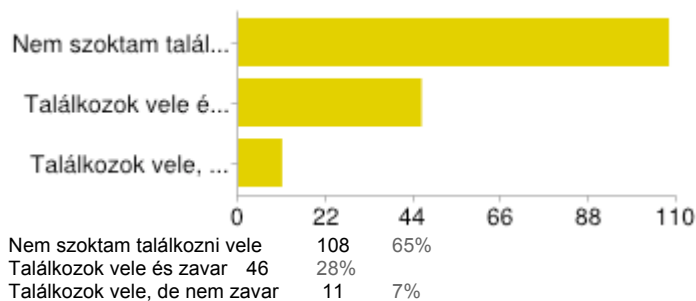
Rasszista megnyilvánulások [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

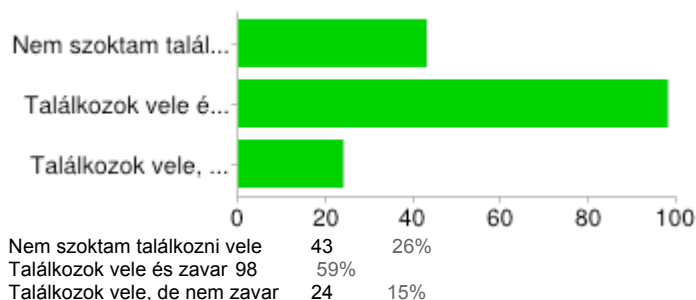
Egymás sértegetése [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

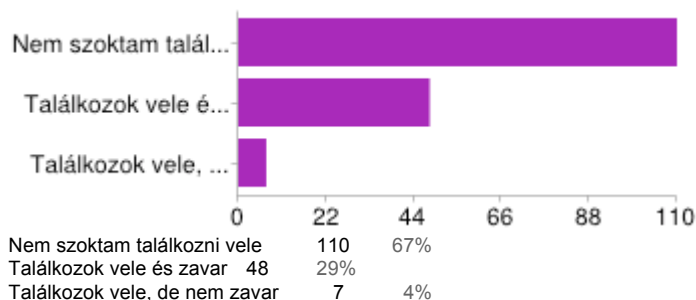
Fenyegetés, fenyegetőzés [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

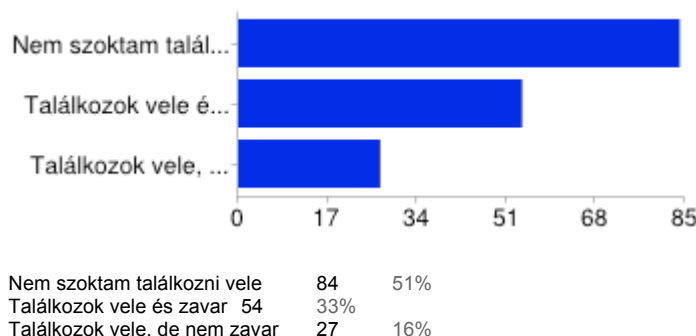
Kioktatás [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

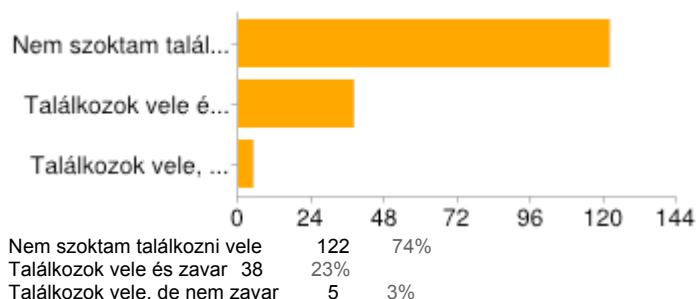
Durva szidalmazás [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

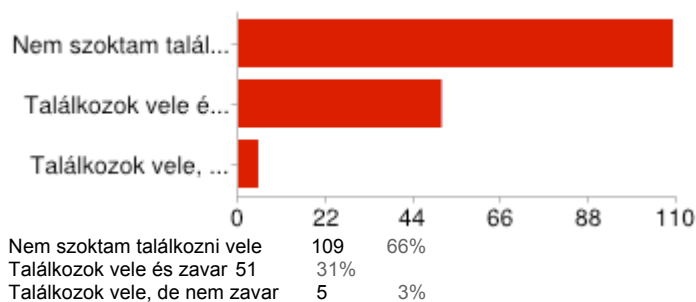
Provokáció [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

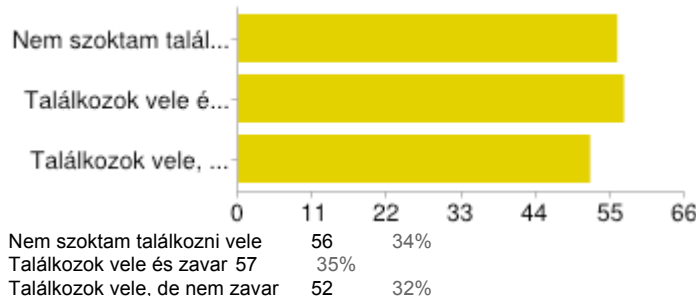
Félelemkeltés [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

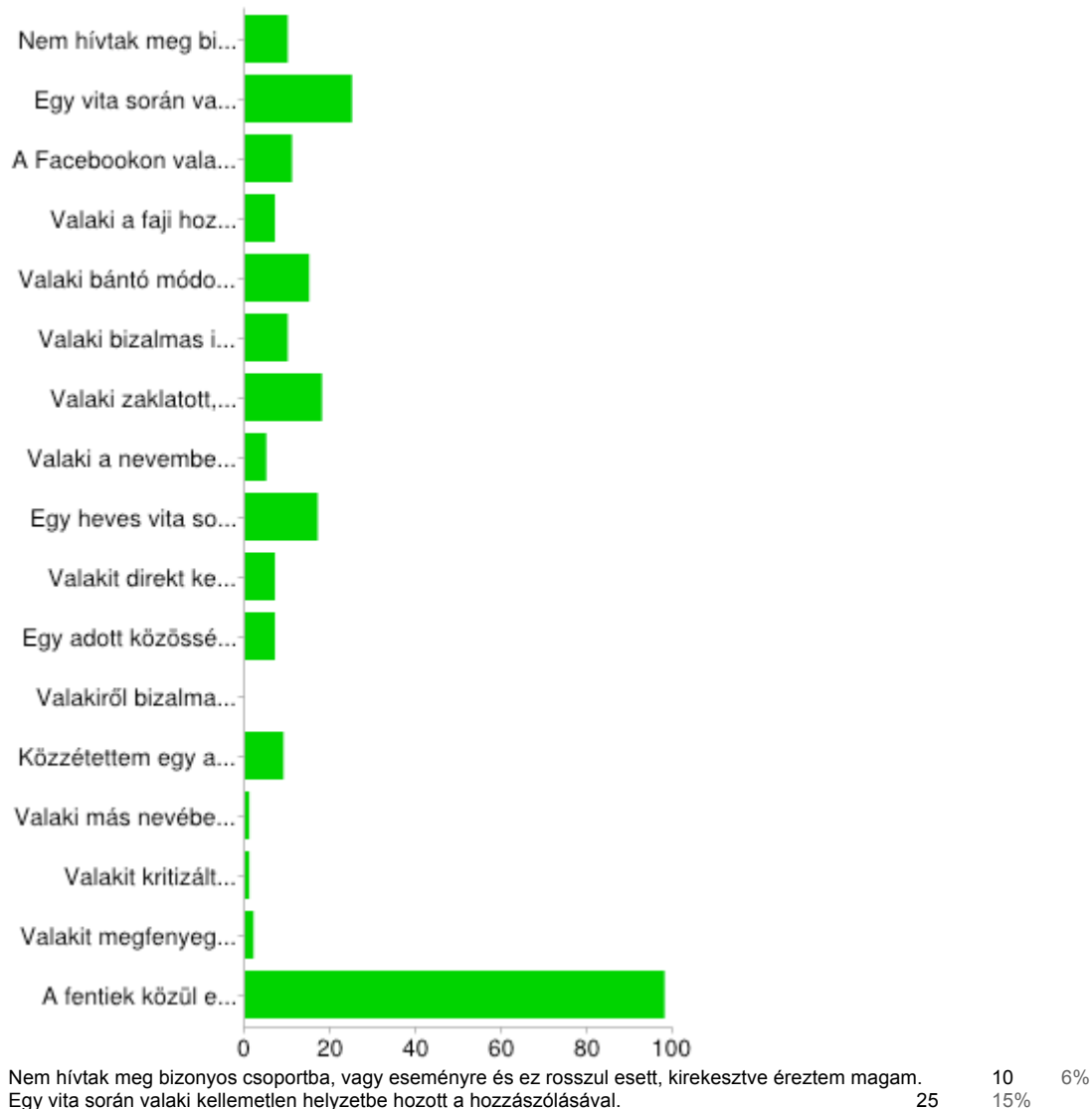
Megalázás [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

Káromkodás, trágár nyelvhasználat [Az alábbiak közül milyen megnyilvánulásokkal szokott rendszeresen találkozni a Facebookon, és melyek azok, amelyek zavarják Önt?]

Az alábbiak közül mely esetek történtek már meg Önnel a Facebookon?

A Facebookon valaki hamis információt, rosszindulatú pletykákat terjesztett rólam.	11	7%
Valaki a faji hozzátartozásom, a vallásom, a szexuális beállítottságom, vagy a politikai nézeteim miatt bántó módon kritizált a Facebookon.	7	4%
Valaki bántó módon kioktatott a Facebookon.	15	9%
Valaki bizalmas információkat osztott meg rólam a Facebookon, a beleegyezésem nélkül.	10	6%
Valaki zaklatott, fenyegető üzenete(ke)t küldött a Facebookon.	18	11%
Valaki a nevemben profilt hozott létre és tartalmakat tett közzé, vagy üzeneteket küldött az ismerőseimnek és ezzel kínos helyzetbe hozott.	5	3%
Egy heves vita során valakinek beszóltam.	17	10%
Valakit direkt kellemetlen helyzetbe hoztam a beszélgetéseimmel.	7	4%
Egy adott közösségen belül direkt nem hívtam meg valakit egy Facebook csoportba vagy eseményre, hogy érezze, nem közénk való.	7	4%
Valakiről bizalmas információkat tettem közzé, mert úgy éreztem, megérdemelte.	0	0%
Közzétettem egy adott népcsoportról alkotott véleményemet.	9	5%
Valaki más nevében tettem közzé tartalmakat, hogy kellemetlen helyzetbe hozzam.	1	1%
Valakit kritizáltam a kinézete, a vallása, vagy szexuális beállítottsága miatt.	1	1%
Valakit megfenyegettem, mert szerintem megérdemelte.	2	1%
A fentiek közül egyik eset sem történt meg velem.	98	59%

Amennyiben érte már Önt a Facebookon valamilyen sérelem, kérem, írja le röviden az esetet.

Egy korábbi osztálytársam készíttetéssel érzett, hogy kisebb időközönként megjegyezze, neki nem tetszik a szakállam..

Olyan képet osztottak meg facebookon, amit én nem osztottam volna meg magamról.
nem történt ilyen

Nem

Hányingerkeltő-reklám-képek a fizetett hirdetések között, amit hiába jelentettem a facebook-on, nem történt semmi, továbbra is jelentek meg, Végül egyszerű AD-Block programokkal szinte a teljes facebook-ot reklámtalanítottam a laptop-on. Pedig alapvetően jó dolognak tartom, hogy az érdeklődési mintáim alapján kínálnak tartalmat és reklámoznak, de ez hagyján, hogy teljesen mellé trafált, de még undorító is volt. Ezt a facebook (én nem az ismerősi) oldalról éltem meg nyomulásnak, támadásnak.

Szakítás utáni kommentek,amik zavaróak voltak,hamisak voltak és nem hagyta abba ameddig le nem tiltottam!

Az egyik volt osztálytársam ketté vágta a nyelvét. Elérte valami divathullám...állítása szerint ő így tiszteleg a Buddhista vallás előtt. Mert, hogy valahol olvasta, hogy ez valami ilyen dolog. (én magam nem tudom, hogy így van-e... de Isten lássa lelkem ha ő mondja, hogy ez így jó ... nekem tök rendben) De az nincs rendben, hogy a profilján a borítóképe azt a pillanatot örökíti meg, mikor is műtét közben a "szakember" egy éles metszőpengével... Na szóval ezt nem bírtam nézni és jelentettem. Sajnálom ez nálam kiverte a biztosítékot. A kis hölgy nagyon felháborodott, még az anyukája is elküldött melegebb éghajlatra. - ezen amúgy mégjobban meglepődtem - Azt mondta nekem: De volt rajta 63 Like!!! És ez a pillanat életem legnagyobb mérföldköve!! - Majd felrobbant a dühtől. Utána hosszasan beszélgettem vele. Előjáróan még annyit, hogy a leányzónak természetesen rengeteg tetoválása van és tizenakárhány testékszere. Testi adottságait tekintve soha nem volt túl nőies. A beszélgetésünk során mondtam neki, hogy nem azért jelentettem mert előítéleteim vannak vagy elítélem az extrém kinézetet. Csak úgy gondoltam ez a tartalom tényleg nem ide való. Ez egy közösségi oldal...gyerekek is egyre többen használják. Ez a kép undorító volt és visszataszító. Agresszív és vulgáris. Mondtam neki, hogy sokkal szebb képeket is csinálhatna magáról... ahol a nőiességét kicsit jobban előtérbe helyezhetné. A tálalás lehetne kicsit lágyabb és a mondanivaló mégis ugyanez lehetne. A beszélgetésünket követő napokban rengeteg olyan negatív tartalmú posztjai voltak amikről tudtam, hogy nekem szóltak - elásna ölve...stb. - de a nevem nem tűntette fel egyiknél sem. Aztán megnyugodott...és pár hét múlva örömmel láttam, hogy magához képest kifejezetten nőiesebb, esztétikusabb képeket kezdett el feltölteni magáról...(visszaigazolás - ha már neki ez tényleg ennyire fontos volt - a likeok száma 100 fölé emelkedett egy-egy képe alatt) Még egy profi profilvideót is csináltatott magáról, ahol kifejezetten nőies ruhákban beszél a tetoválásairól és erről az egész szenvedélyéről. Kiegyensúlyozott volt és kisimult...Jó volt látni!:) Fotóim, bejegyzéseim gyalázása. Sértő, magánéletemmel kapcsolatos poszt írása.

Kamu profilt csinált valaki és elkezdte pár ismerősemet felvenni. Mivel tudta, hogy kik az ismerőseim (és egy körből kerültek ki), ezért behatárolható lett a kör, hogy honnan érkezik az illető. Írtam neki a privát profiljára, hogy legyen szives törölni ezt, ugyanis tudjuk, hogy kicsoda. A kamu profilon felvett ismerősökkel együtt reportáltuk az illetőt.

Someone disagreed on political views and made offensive racist comments about the group in question via Chat.

Olyan fenykép feltetele ami igen nem tetszett nekem. Le is vette aztan a barátom. Mas barátomat bantottak / probaltak bantani ami természetesen nekem nagyon nem tetszett es probaltam mellejuk allni, es ezert engem probaltak bantani - nem sikerult mert tulasogasi is beke termeto vagyok es gyorsan rendbehoztam! Valaki aki a magyarol pozitiv regeket kozvetesz mikozben tudom

mennyire undorítóan viselkedett másokkal (nem a Facebookon) annak kedvesen tanító jelleggel, de beszóltam, mert zavart hogy a Facebookon keresztül próbáltak nagyítani magukat! Láttam hogy számomra igen közeli barát nem hívott meg a gyereke szülinapjára és ez nagyon rosszul esett, mert azt mondta a ferjemmel való vitát megoldotta és rendezben van..no de ha nem hív meg...nem oldotta meg! Miért kever engem bele az én ferjemmel való kellemetlen érzésebe? - Szóval ez rosszul esett hogy nem tud minket külön választani!

Kisebbségi vitákba keveredtem csak, főként zárt csoportokban. Több ilyen eset volt, egyik sem fajult el, de azért vita alakult ki hozzászólások formájában.

Csaló "munkaadó" zaklatott, fenyegetett, számomra ismeretlen néven is, miután nem éltem az állásajánlattal és megtudta, hogy jobban utánanézttem személyének, cégének...

Párom volt felesége bejelölt, elfogadtam, majd fb chaten csúnyán provokált engem, aztán töröltem.

n/a

Én már azt is sérelemnek veszem, ha valaki egy eseményen megjelöl, hogy ott voltam..

Valaki a nevemben chatelt ismerőseimmel, gyakorlatilag csak lány ismerőseimet vette fel az új profilra, és folyamatosan üzengetett.

Egyszer valaki profilján keresztül chateltem vele én magam is, hogy megtudjam mit akar, de érezhető volt, hogy nem tud rólam igazán semmit, tehát nem egy ismerős "rosszakaró" volt, szimplán egy idegen, aki unatkozott és nem tudta, hogy mivel üsse el az idejét.

Bizonyára ez volt számára a legkielégítőbb szórakozás.

Nem volt.

Fel akarták törni az adatlapomat

Nagypapa a gyermekemet bevezte valami irtó benán....ez nem tetszett...)

A nevemben valaki profilt hozott létre és előadásokra küldött meghívót ismerőseimnek.

Kizárólag egy alkalommal, egy igen kellemetlen hangú levél egy ismeretlenről.

Egy etnikai csoport fórumán, felzaklató és nyomdai tintát nem tűrő hangvételben folyó beszélgetésbe "keveredtem" kíváncsiságomból kifolyólag. Egy saját élmény megosztásával szerettem volna hozzászólni a fórum akkori témájához: esetlegesen, esetemből a megfelelő tanulságot levonván, "más is tanulhat" belőle alapon. Megfelelő hangvételű, szóhasználatot megválogatott, nyugodt és tiszta indíttatású írásomat/hozzászólásomat kritizálták, becsmérték, fenyegető hangnemben reagáltak, egyáltalán emberhez nem méltó stílusban és hangvételben fejezték ki ellenérzésüket.

Nem ért semmi atrocitás.

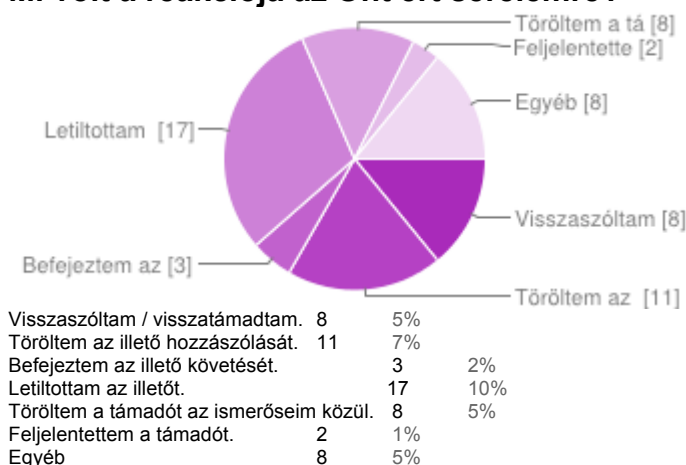
a szakmai portálon szidalmaztak, fenyegettek, félemlítettek meg nyilvánosan

Egy férfi zaklatott. Láb fetisista állat volt, és gerjelt a 41-es lábamra....D

általában látom mások hülye szenvedéseit, de nem velem történik

nem randiztam többé egy sráccal, és mocskos bűdös kurvázott a falán

Mi volt a reakciója az Önt ért sérelemre?

Érte már az Ön ismerőseit a Facebookon támadás? Ha igen, kérem röviden írja le a legkirívóbb esetet.

Egyik barátom névben hoztak létre profil oldalt, az ő képeivel, adataival.

nem történt ilyen

Nem

A saját sztorim legalább 3 ismerőssémmel előfordult.

profil hoztak létre a fotójával, hirdetéshez használták a fotóit

Több ismerősem is kapott már bizonyos okokból kifolyólag halálos fenyegetést facebookon. "Láttam a profilképed, megismerlek és megtalálalak."

Egy ismerősöm tinédzser fiának oldalát feltört egy iskolatársa és kiírta rá hogy meleg (nem éppen ezzel a szóval).

volt férjemet egyszer csúnyán betalálta egy régi főiskolás ismerőse. Hate mailt kapott, gyűlölködést írt privátban neki ez a majdnem vadidegen, hogy az olyan fajta emberek, mint ő, szégyent hoznak a szüleikre és az országra. Mindezt nem tudjuk miért írta...

Mar fentebb leírtam!

Fotóim, bejegyzéseim gyalázása. Sértő, magánéletemmel kapcsolatos poszt írása.

Törték már fel ismerősöm profilját, és posztoltak a nevében. Töröltette a profilt és ujjat hozott létre.

n/a

nem történt

Nem tudok ilyen esetről.

Valaki feltörte a profilját és sértő, rá nem jellemző képeket, posztokat töltött fel.

A nevében valaki regisztrált és zaklatta a barátait (az eredeti személynek), felhasználva a fényképét, valótlan dolgokat állított!

Lány ismerőst nem hagyott békén volt pasija, minden lehetséges módon és rengeteg álprofilal próbált a közelébe férkőzni, stb..

Nincs tudomásom ilyesmiről.

egyik barátom nevében ugyanolyan profilt hoztak létre, ez azért elég durva.

Nem tudok róla.

Ismerősök, volt barát/barátnő zaklatása. Egyik közeli ismerőst pl egy volt kollégája zaklatja, akit már törölt, de nem tudja kigyomlálni az ismerősei közül annak a barátait, ugyanis sokan dolgoznak közös helyen. Így az illető rá tud írni whatsappon pl és teljesen tisztában van azzal, hogy az illetővel mi történt, milyen új hobbija van.

feltörték a profilját, és lementették a privát beszélgetéseit, többek között, amit az ügyvédjével folytatott nem történt ilyen velem!!!!

Nem tudok róla

